

340.14
ด 7/5ก
ร.3

การศึกษาความเข้าใจภาษากฎหมาย
ของประชาชนในจังหวัดสระบุรี

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาบัตร

ของ

ศุภรณี อุดหนุนนท์

23 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2532

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความเข้าใจภาษากฎหมาย
ของประชาชนในจังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ศุภรณี อุ่นหมั่นพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2532

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบความเข้าใจ
ภาษากฎหมายของประชาชนในจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพ
ต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน จำนวน 150 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดความเข้าใจความหมายของภาษากฎหมาย 1 ฉบับ แบ่ง
ออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำธรรมดาที่ใช้ในความหมายทางกฎหมายแตกต่างไป
จากความหมายที่ใช้โดยทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นคำภาษากฎหมายโดยเฉพาะ สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการบริหารมีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุด
และประชาชนที่ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาการมีความเข้าใจต่ำสุด
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความเข้าใจภาษากฎหมายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ .05 แต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายไม่
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมาย เกิดจากการศึกษาและหน้าที่การงานที่
ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

A STUDY OF LEGAL LANGUAGE COMPREHENSION
OF PEOPLE IN CHANGWAT SARABURI

AN ABSTRACT

BY

SUPARINEE AUNHANAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakarinwirot University

February 1989

This study attempted to identify the problems and compare legal language comprehension of the people in Changwat Saraburi. One hundred and fifty persons with different occupations and education levels were selected by Multistage Random Sampling. The test was constructed to measure their comprehension of legal language. This test was divided into 2 parts : the first part included 35 ordinary words which had different meanings from legal language ; the second part included 35 legal terms. The data were analysed using the Analysis of Variance.

The findings were as follows :

1. The people in administrative positions ranked the highest and the people in academic positions ranked the lowest.
2. There were statistical significant differences in the comprehension of legal language between those who had different occupations at the .05 level; but there was no significant difference between the people in different education levels.
3. Education and occupation unrelated to legal matter were the cause of problem in legal language comprehension.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะนิติศาสตร์และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานี้พร้อม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษาตามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
(รศ.ดร.ประพาสน์ พงษ์ทิพย์)

..... กรรมการ
(ยศ. วิพุธ ไสววงศ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.ประพาสน์ พงษ์ทิพย์)

..... กรรมการ
(ยศ. วิพุธ ไสววงศ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ดร.สำออง หิรัญบุรณะ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานี้พร้อมฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้น
คว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษาตามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์
ดร.ประพาศน์ พุทธิประภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิพุธ โสภวงศ์ ที่ได้ให้
คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สำออง หิรัญบุรณะ ที่กรุณาเป็นกรรมการ
สอบปากเปล่า และได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการรวบรวมข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ
เป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกรมอัยการ ดร.คณิต ณ นคร คุณธีระ อ่ำภรณ์ และ
คุณสุพจน์ อ่ำภรณ์ ตลอดจนได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์
การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ รวมทั้งเพื่อนนิสิตภาควิชาภาษาศาสตร์การศึกษา ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
ตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อศักดิ์สमान คุณแม่สำเนียง อุณหันท์ ที่ได้ให้ความสนับสนุน
ด้านกำลังใจทรัพย์ และให้กำลังใจอย่างถี่ถ้วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ศุภรติ อุณหันท์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความเป็นมาของภาษากฎหมายไทย	9
	ภาษากับกฎหมาย	11
	การใช้ภาษากฎหมายไทย	13
	การใช้ภาษาในการพิพากษาคดี	14
	กฎหมายกับสังคม	18
	สมมุติฐานการวิจัย	21
3	วิธีดำเนินการวิจัย	22
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	22
	การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	25
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	28
	วิธีจัดการะหว่างกับข้อมูล	28
	สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	29

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่าง	
	ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน	31
	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่าง	
	ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษา	
	ต่างกัน	35
5	บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	37
	บทย่อ	37
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	37
	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	การวิเคราะห์ข้อมูล	38
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
	อภิปรายผล	42
	ขอ เสนอแนะ	48
	ขอ เสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป	49
	บรรณานุกรม	50
	ภาคผนวก	54
	ภาคผนวก ก.	55
	ภาคผนวก ข.	61
	ภาคผนวก ค.	86
	ประวัติของผู้นักวิจัย	

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมวดอาชีพ	24
2	จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ...	25
3	แสดงอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน	32
4	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่าง ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน	33
5	ค่าคำนวณด้วย Seheffe' Test ของคะแนนความเข้าใจภาษา กฎหมายระหว่างประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน	34
6	แสดงอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน	35
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่าง ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน	36
8	แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ความเข้าใจภาษากฎหมาย ตอนที่ 1 ข้อความภาษากฎหมาย ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากภาษาที่ใช้กันโดยทั่วไป	86
9	แสดงค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ความเข้าใจภาษากฎหมาย ตอนที่ 2 ข้อความที่ใช้ใน กับทฤษฎีโดยเฉพาะ	87

บทนำ

ภูมิหลัง

การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นจะต้องมีกฎหมายซึ่งตราออกมาใช้บังคับสมาชิกในสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตที่สังคมวางไว้ ดังนั้นกฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และโดยที่กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญต่อประชาชนทุกคน หลักของกฎหมายถือว่าประชาชนทุกคนรู้กฎหมายและต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ จะอ้างความไม่รู้กฎหมายขึ้นมาเป็นข้อแก้ตัวเมื่อทำผิดไม่ได้ (โกเมน ภัทรภิรมย์. 2526 : คำนำ)

ด้วยเหตุนี้ภาษาที่ใช้ในกฎหมายจึงความเป็นภาษาที่ประชาชนทุกคนเข้าใจได้ตรงกัน เพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติตนได้ถูกต้องไม่ขัดต่อหลักของกฎหมาย แต่ความจริงแล้วภาษาที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่าภาษากฎหมาย เป็นภาษาที่บัญญัติขึ้นเป็นพิเศษ มีทั้งศัพท์ ส่วนวน ไวยากรณ์ที่ใช้แตกต่างจากภาษาที่ใช้กันโดยทั่วไปที่เป็นเช่นนี้เพราะ ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่มีคุณลักษณะพิเศษ ดังเช่นที่ ชานินทร์ กรัยวิเชียร (2527 : 16) กล่าวว่า "ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่ต้องอาศัยทั้งหลักวิชา กฎหมาย และศิลปะในเชิงอักษรประกอบกัน"

ความจำเป็นอีกประการหนึ่งที่ต้องใช้ภาษากฎหมายให้แตกต่างไปจากภาษาไทยที่ใช้อยู่ตามปกติ เป็นเพราะว่าภาษากฎหมายเป็นภาษาเฉพาะวิชา และกฎหมายเป็นสิ่งที่จะให้คนให้โทษกับประชาชนได้ ดังนั้นภาษากฎหมายจึงถูกบัญญัติให้เป็นภาษาพิเศษ มีความหมายและมีเหตุผลในตัวเอง ในเรื่องนี้ หลวงราชบัญญัติ (2454 : คำนำ) ได้บัญญัติ พระคำรัสของ สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิศุภวัฒนาวิชญ์ ในการรวบรวมพิมพ์ คำพิพากษากฎีกา มีความดังนี้

“... แสพร่งหวังว่า ผู้สนใจในทวามจะได้นำเสนิตำนองปลุกทวาควำ ซึ่งข้อเท็จจริงหนักเบำค้ำพยำน หยิบเหตุให้สมผล กล่ำวค้นให้รับกับปลำย มิให้กำวกำยคักกุกักกะเชินชักกักวิจำรณะปัญญำ สำเหนียกตั้งโหวำรภำษำถ้อยค้ำ ไซ้ให้เป็นสง่ำในทำงบั้งค้ำบควำคลอกลงอักขรวิธี ได้เห็นเหตุทำรณคักคักอันพั้งอ่ำงอิงเป็นบันทักฐำนในกระบวนพิพำทวำก้ำย แลทรงอธิษฐานให้เป็นเครื่องค้ำวำชำระควำมิให้เป็นเครื่องชักคักเกล่ำสำนวนโรงศำล ให้ให้เชำหำภำษำไทยใบสัคย์เก่ำก่อนบ้ำง เพราะเหตุว่ำเยี่ยงอย่ำงภำษำควำแลภำษำกฏหมำยไม่ว่ำในประเทศิก ย่อมรักษำถนอมโหวำรสูง ไซ้ถ้อยค้ำลิกสละสลวย เช่น ภำษำเทศนำภำษำธรรม ล้วนเป็นสำนวนบัณฑิตผู้รู้เรียนแล้ในสนำม จะพูดจะเขียนตำรำกคลำกคักกำมัญญณ์มิบั้งควำ”

ก้วยเหตุดังกล่ำวจึงท่ำให้ภำษำที่ปรำกฏอยู่ในกฏหมำยนั้น เป็นภำษำที่เชำใจยำก ประชำนที่ไม่ได้ศึกษาท่ำงค้ำนกฏหมำยก็อ่ำจะไม่เชำใจหรือเชำใจผิดได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ท่ำให้ประชำนที่ต้องอ่ำศึกษกฏหมำยในการคักคักท่ำงรำชกร หรือเมื่อมีกรณีฟ้องร้องกัน ก็จะไม่สรำกกันไม่เชำใจ หรือเชำใจควำหมำยไม่ตรงกัน อันอ่ำท่ำให้เกิดปัญหำได้ ในปัจจุบันนี้หน่วงำนของท่ำงรำชกรหล่ำยหน่วงำนที่หมั่นหมำทคักคักกับประชำน รวมทั้งต้องไซ้กฏหมำยกับประชำน เช่น สำนักรำนที่คักจังหวัด ที่ท่ำกรำอัยกรำจังหวัด เป็นต้น ได้เล็งเห็นถึงควำไม่เป็นธรรมอันเกิดจำกควำไม่เชำใจและควำไม่รู้ข้อกฏหมำยที่เกิดขึ้นกับประชำน จึงได้จัดพิมพ์เอกสรำเพื่ออธิบายควำรู้ท่ำงกฏหมำย แจกจ่ายให้กับประชำน อันเป็นการสนองพระรำชดำรัสของพระบหมสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ท่ำว

“...ประชำนในที่บ้ำงส่วนนั้นไม่ท่ำรำถึงกฏหมำยก้วยเหตุที่เจำหน้ำที่หรือป่ำยปกครองไม่มีโอก่ำสไปชี้แจง แลประชำนเหลำนั้นก็ไม่มีโอก่ำที่จะท่ำร่ำวเรำวำงหลักเกณฑ์ไฉ่อย่ำงไร อันนี้เป็นปัญหำใหญ่ที่จะให้กรำปกครองหรือควำเรียบร้อยเกิดขึ้น ก็ต้องนำควำรู้ไปถึงประชำน...”

(กรมอัยการ. 2528 : ไม่มีเลขหน้า) เอกสารที่พิมพ์แจกจ่ายเหล่านี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อขจัดความไม่รู้จักกฎหมาย อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้ประชาชนถูก เอาเปรียบ และถูกกดขี่ข่มเหง เนื่องจากความไม่รู้จักกฎหมาย แต่ปรากฏว่า ในเอกสารดังกล่าว มีเนื้อหากฎหมายที่ประชาชนควรรู้และปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติเมื่อจะติดต่อกับทางราชการเท่านั้น ไม่ได้ให้ความกระจ่างในเรื่องศัพท์ และโวหารกฎหมายเลยทำให้ผู้ที่อ่านเอกสารนั้นยังไม่เข้าใจภาษากฎหมาย อยู่นั่นเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่เข้าใจภาษาภาษานี้ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง ถ้าไม่สามารถจะสื่อความหมายให้ตรงกันได้แล้วจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย และ เกิดผลเสียนานัปการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ที่จะศึกษาเรื่องความเข้าใจภาษากฎหมายของ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน ด้วยต้องการทราบว่าอิทธิพลด้านการศึกษา และอาชีพมีผลความเข้าใจภาษาภาษานี้อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน ราชการที่ต้องติดต่อกับกฎหมายกับประชาชน หรือผู้ที่ต้องนำความรู้ทางกฎหมายไปสู่ ประชาชน ในการเลือกใช้ศัพท์และโวหารกฎหมายให้เหมาะสมกับระดับความเข้าใจ ภาษากฎหมายของประชาชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาความเข้าใจภาษาภาษานี้ของประชาชนที่มีอาชีพและ ระดับการศึกษาต่างกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจภาษาภาษานี้ของประชาชนที่มีอาชีพและ ระดับการศึกษาต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาความเข้าใจภาษาภาษานี้ของประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหานี้

2. ทำให้ทราบถึงระดับความเข้าใจภาษากฎหมาย ของประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการที่จะทำให้ผู้มีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างกัน มีความเข้าใจได้ตรงกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมาย และระดับความเข้าใจภาษากฎหมาย โดยใช้คำ วลี ส่วนวนโวหารภาษากฎหมายที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เท่านั้น

2. ประชากรที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชน ที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดสระบุรี มีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกัน โดยสุ่มมาจำนวน 150 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

3. ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ อาชีพ และระดับการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความเข้าใจภาษากฎหมาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดสระบุรี มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความสามารถอ่านและเขียนหนังสือภาษาไทยได้ ประกอบอาชีพ และมีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่เคยได้รับการศึกษาด้านกฎหมาย หรือทำงานเกี่ยวกับกฎหมาย ยกเว้นการศึกษากฎหมาย ซึ่งเป็นวิชาบังคับในระดับพื้นฐาน จำนวน 150 คน

ผู้ประกอบการต่างกัน หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัด
สระบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดแยกหมวดอาชีพของประชาชนโดยยึดเกณฑ์การจัดมาตรฐาน
อาชีพ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวดดังนี้ คือ

หมวด 1 ผู้ปฏิบัติอาชีพที่ได้อิทธิพล ได้แก่ผู้ที่ได้รับการศึกษาและ
การฝึกอบรมขั้นสูง หรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมทางเทคนิคต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานที่ได้อิทธิพล
ซึ่งต้องใช้ความสามารถเฉพาะงาน เช่น สถาปนิก วิศวกร แพทย์ ครู

หมวด 2 ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหาร และการจัดการ ได้แก่ ผู้พิจารณา
กำหนดนโยบายทั้งของรัฐและเอกชน งานอำนวยการและงานจัดการขององค์การ เช่น
นักบริหารของหน่วยงานรัฐบาล ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่บริหาร

หมวด 3 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพ
ในสำนักงาน ทำงานเกี่ยวกับการจัด การเก็บรักษาสินที่กบระวัติและสถิติทุกชนิด ทำงาน
เกี่ยวกับการเงิน การธุรกิจ ใ้ตอบจดหมาย พนักงานโทรศัพท์ โทรเลข และเลขานุการ

หมวด 4 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต ได้แก่ ผู้ควบคุมงานผลิต
ผู้ปฏิบัติงานในกรรมวิธีเกี่ยวกับโลหะ ผู้ปฏิบัติงานในกรรมวิธีทางเคมี ผู้ปฏิบัติงานด้าน
ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ผู้ควบคุมการผลิต หัวหน้าคนงาน และ
คนงานทั่วไป

หมวด 5 ผู้รับราชการทหาร ได้แก่ ทหารในกองทัพบก กองทัพเรือ
กองทัพอากาศ และกองกำลังเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง

ผู้มีระดับจากการศึกษาต่างกัน หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัด
สระบุรี และจบการศึกษาสูงสุดระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือวุฒิเทียบเท่าที่มีชื่อเรียก
เป็นอย่างอื่น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ระบุประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือวุฒิเทียบเท่าที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น

3. ระบุปริญญาตรี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ภาษากฎหมาย หมายถึง คำ วลี ส่วนวนโวหาร ที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และถือเอาความหมายที่เป็นไปตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1 เป็นคำที่ใช้พูดหรือเขียนกันโดยทั่ว ๆ ไป คำบางคำอาจจะเป็นภาษากฎหมาย แต่นำมาใช้ในภาษาพูด หรือภาษาเขียนกันอย่างแพร่หลายทำให้คำนั้นกลายเป็นคำธรรมดาไป เช่นคำว่า "นิติบุคคล" ใช้กันมากในคำว่า "ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" เป็นคำที่พบเห็นได้ทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อพิจารณาความหมายแล้วจะพบว่าความหมายในทางกฎหมายแตกต่างจากความหมายที่ใช้กันแบบธรรมดา หรือคำว่า "บิดา" ในทางกฎหมายหมายถึง ผู้ที่ให้กำเนิดบุตรฝ่ายผู้ชายโดยจะต้องจดทะเบียนสมรสกับมารดา ถ้าไม่จดทะเบียนสมรสจะไม่ถือว่าเป็นบิดา แต่จะเรียกว่า "ผู้ให้กำเนิด" เท่านั้น ส่วนความหมายตามธรรมดา เราเรียก "บิดา" หมายถึงผู้ให้กำเนิดบุตรฝ่ายผู้ชาย โดยไม่คำนึงว่าจะจดทะเบียนสมรสกับมารดาหรือไม่

ลักษณะที่ 2 เป็นคำ วลี ส่วนวน โวหารกฎหมาย ที่ใช้ในคัมภีร์กฎหมายโดยเฉพาะ เช่น สิ้นสมรส โฆษ โฆษ โฆษ เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทำให้ทราบว่ากฎหมายนั้น
เกิดมีขึ้นมานานแล้ว แต่กฎหมายดั้งเดิมยังมีได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะยังไม่มี
ผู้รู้หนังสือ จึงใช้จารึก ประเพณี ซึ่งมาจากระเบียบ และขนบธรรมเนียมประเพณี
ของไทยแต่โบราณมาเป็นข้อบังคับความประพฤติของบุคคล (บุทธิพิทย์ ป.บรรจงศิลป์
และ เบญจะ เฟิงคิษฐ์. 2528 : 5) ต่อมาในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และ
หลักฐานจากศิลาจารึก ของพ่อขุนรามคำแหง จึงเริ่มมีการบันทึกกฎหมายต่าง ๆ ไว้
เป็นภาษาไทย มีข้อความว่าด้วยกฎหมาย เศรษฐกิจ การปกครอง และประวัติศาสตร์
ดังที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งจารึกไว้เมื่อ พ.ศ. 1835 ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย
ของไทยได้พิจารณาแล้วมีความเห็นพ้องต้องกันว่า บทบัญญัติในศิลาจารึกถือว่าเป็น
"ปฐมกฎหมายรัฐธรรมนูญ" ฉบับแรกของประเทศไทย และนับว่าเป็นกฎหมายลายลักษณ์
อักษรฉบับแรกด้วย (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. 2526 : 174 - 175)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ระบบกฎหมายในสมัยอยุธยานั้นอาศัยหลัก
"คัมภีร์พระธรรมศาสตร์" ซึ่งเป็นกฎหมายดั้งเดิมของอินเดียโบราณ และ "พระราชศาสตร์"
คือกฎหมายที่พระเจ้าแผ่นดินสร้างขึ้นจากการวินิจฉัยบรรทัดคติต่างๆ มาสร้างเป็นกฎหมาย
เพื่อใช้ในอาณาจักรสมัยอยุธยา นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายไทยโบราณ มีเนื้อหา
กฎหมายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์แห่งการปฏิบัติราชการ กฎมณเฑียรบาล กฎเกณฑ์เรื่องที่ดิน
และสถานภาพของบุคคลในสังคม (บุทธิพิทย์ ป.บรรจงศิลป์ และ เบญจะ เฟิงคิษฐ์.
2528 : 5) ในสมัยกรุงศรีอยุธยานี้เอง ได้เริ่มมีการจดกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นไว้ลงเป็น
ลายลักษณ์อักษร หลังจากที่ดินกรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่าในครั้งที่ 2 แล้ว ปรากฏว่า
หนังสือตำรา และบรรดาพระราชกำหนดกฎหมาย หรือเอกสารสำคัญ ๆ ของบ้านเมือง
ได้ถูกไฟไหม้ เสียหายเป็นอันมาก (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. 2526 : 176)

เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงมีพระบรมราชโองการครุสสั่งให้มีการชำระพระราชกำหนด บทพระอัยการให้เป็นหมวดเป็นเหล่า และปรับปรุงกฎหมายให้มีความถูกต้องและยุติธรรม กฎหมายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายสมัยอยุธยา หลังจากที่ถูกกรุงศรีอยุธยาแตกใน พ.ศ. 2310 นั้น ตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ถูกเผาทั้งเสียเป็นจำนวนมากที่เหลืออยู่บางส่วนก็ไม่สมบูรณ์ ทำให้หลักเกณฑ์การตัดสินคดีคลาดเคลื่อน และเกิดความไม่เป็นธรรม จึงได้มีการชำระกฎหมายกันครั้งใหญ่ เมื่อชำระเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ประทับตรา พระราชสีห์ พระคชสีห์ และบัวแก้ว เรียกว่า "กฎหมายตราสามดวง" ถือเป็นหลักพิจารณาพิพากษาคดี (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. 2526 : 7) ต่อมาในปี พ.ศ. 2387 หมอบรัดเลย์ มิชชันนารีชาวอเมริกันได้นำเครื่องพิมพ์ดีดเข้ามาเมืองไทยเป็นครั้งแรก เพื่อพิมพ์หนังสือสอนศาสนา จึงได้พิมพ์กฎหมายขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงโปรดเกล้าให้พิมพ์เป็นเล่มโดยสมบูรณ์ (นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์ และ เบญจะ เพ็งศิษฐ์. 2528 : 6)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ตั้งกองร่างกฎหมายขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2440 ทำหน้าที่ตรวจสอบ ชำระบรรดาพระราชกำหนด กฎหมายต่าง ๆ ทั้งเก่าและใหม่ที่มีอยู่ในตอนนั้นทั้งหมด โดยเลือกชำระและร่างกฎหมายอาชญากรรม ส่วนการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เริ่มร่างในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ยังประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประมวลกฎหมายพิจารณาความอาชญา และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ในปี 2478 เป็นอันว่าประเทศไทยได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายครบถ้วนเป็นผลทำให้ประเทศไทยได้รับเอกราชทางการศาล ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์ และ เบญจะ เพ็งศิษฐ์. 2528 : 7)

กฎหมายไทยตั้งแต่สมัยโบราณถึงสมัยปัจจุบัน มีทั้งกฎหมายจารีตประเพณี และกฎหมายทั้งเป็นลายลักษณ์อักษร วิวัฒนาการเรื่อยมาในแต่ละยุคแต่ละสมัยให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น โดยเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ มีการปรับปรุงแต่งระบบกฎหมายของไทยให้ทันสมัยทัดเทียมกับอารยประเทศอีกด้วย

ความเป็นมาของภาษากฎหมายไทย

ภาษาไทยวิวัฒนาการมาเป็นเวลาหลายศตวรรษตามความเจริญของบ้านเมือง อักษรไทยที่พอจะรวมคำแห่งทรงประดิษฐ์ขึ้น เป็นมูลฐานที่สำคัญในการพัฒนาภาษาเขียน และหลักสืลาจารึกของพระองค์ ถือว่าเป็น ปฐมรัฐธรรมนุญ เป็นเอกสารเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง อันแสดงถึงประชาธิปไตยของประเทศไทยในสมัยพอจะรวมคำแห่งนั้น ใช้คำไทยง่าย ๆ เป็นคำโคก การผูกประโยคเป็นแบบเอกรรตประโยคเป็นส่วนมาก (กระทรวงยุติธรรม. 2511 : 21)

ภาษากฎหมายในสมัยอยุธยา มีการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมีถ้อยคำที่คล้องจองสัมผัสกันอยู่เสมอ แม้แต่ข้อกฎหมายในบางรัชกาลก็มีคำคล้องจองกันอยู่ เช่นในสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถโปรดเกล้าให้ตั้ง "ส่วยสัดพัฒนากรชนแอนตลาค" เป็นต้น (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพ, 2493 : 31)

เมื่อเปรียบเทียบภาษากฎหมายของกรุงศรีอยุธยา และกรุงสุโขทัยแล้ว จะเห็นได้ว่าแตกต่างกันเป็นอันมาก ทั้งด้านการผูกประโยค และการแสดงออกในความคิดเห็นต่าง ๆ สมัยกรุงศรีอยุธยานั้นสำนวนการเขียนละเอียดถี่ถ้วนกว่าในสมัยสุโขทัย แต่การใช้ถ้อยคำพุ่มเพื่อย กล่าวซ้ำซาก ถ้อยคำที่เป็นพลความมีมากกว่าถ้อยคำที่เป็นแก่นสาร (กระทรวงยุติธรรม. 2511 : 21)

ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ภาษากฎหมายที่ใช้ในกฎหมายตราสามดวงก็ยังมีลักษณะเช่นเดียวกันกับในสมัยอยุธยา เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตราพระราชกำหนดกฎหมายขึ้นใหม่ ภาษากฎหมายก็เปลี่ยนแปลงไป ทรงยึดติดกับการใช้ศัพท์ภาษาไทยเป็นพิเศษ ถึงกับทรงมีประกาศพระบรมราชโองการเกี่ยวกับการใช้ศัพท์ภาษาไทยหลายฉบับ เช่น ทรงห้ามใช้คำว่า "กะปิ" และ "น้ำปลา" แต่ทรงให้ใช้คำว่า "เชื้อเคียบ" และ "น้ำเคียบ" แทน (ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช 2529 : 96 - 99)

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงนำเอาอารยธรรมตะวันตกเข้ามาในประเทศไทย และทรงนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งมาใช้ในการปฏิรูปกฎหมายด้วย ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงมีอิทธิพลต่อภาษากฎหมายของไทยมาก เมอร์ซีเยอร์ เรอเน กูยง (Monsieur Rene' Guyon) ขณะดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย ของกรมร่างกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า "เมื่อประเทศไทยเปลี่ยนจากระบบกฎหมายไทยเดิม มาสู่ระบบกฎหมายไทยแผนปัจจุบัน ได้มีการร่างตัวบทกฎหมายทั้งหมดขึ้นเป็นภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงแปลออกมาเป็นภาษาไทยอีกทอดหนึ่ง เหตุที่ใช้ภาษาอังกฤษ ก็เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่กรมการร่างกฎหมาย ซึ่งมีทั้งนักกฎหมายไทยและเทศรู้จักกันดี" (ชานินทร์ กรัยวิเชียร. 2527 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Rene' Guyon. 1919 : 15-16) ผลจากการนี้ทำให้ภาษากฎหมาย ที่แปลมาจากต้นร่างภาษาอังกฤษนั้น เป็นภาษาที่มีสำนวนโวหารใหม่ในทางวิชาการโดยเฉพาะ ไม่ใช่ภาษาวรรณคดีอย่างที่ปรากฏแต่เดิมมา ภาษากฎหมายที่ปฏิรูปแล้วนี้ส่วนใหญ่ อ่านง่าย สั้น กระชับ และชัดเจน คำที่ใช้โดยมากมีความหมายแน่นอน ไม่ค่อยมีการกล่าวซ้ำซาก เมื่อได้มีการแปลตัวบทกฎหมายจากต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยแล้ว คณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายได้ให้

ผู้เขียนภาษาไทย ตรวจแก้ ชักเกล้าให้ภาษากฎหมายเป็นภาษาไทยที่สละสลวย
บทบัญญัติบางบทยังมีสัมผัสนอก สัมผัสในในเชิงร้อยกรองด้วย เช่น ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 วรรคแรกที่ว่า "สภาพบุคคลย่อมเริ่มตั้งแต่คลอด แล้ว
อยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย" (สัก กอแสงเรือง. 2523 : 7) และ
คุณลักษณะอันนี้ก็ยังคงอยู่ในภาษากฎหมายมาจนถึงทุกวันนี้

ภาษากฎหมาย

การใช้ภาษาในกฎหมายนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะประชาชนจะใช้ภาษา
เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกันได้ แต่คำในภาษากฎหมายนั้น
เป็นคำที่มีสำนวนโวหารโดยเฉพาะ ก่อให้เกิดความยากลำบากต่อคนธรรมดาซึ่งไม่ได้
ศึกษาเรื่องของกฎหมายโดยตรงจะเข้าใจได้ โดยปกติบัญญัติกฎหมายจะต้องพยายาม
ที่จะบัญญัติกฎหมายให้กระจ่างชัดที่สุด ใช้ภาษาให้กระชับรัดและได้ใจความที่สุด ตลอดทั้ง
ไม่ขัดต่อเหตุผลและสามัญสำนึก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการใช้บังคับ มองเตสกีเออ

(Montesquieu) ปรัชญาเมธีชาวฝรั่งเศส เขียนในหนังสือ *De L' Esprit des Loix* ซึ่งเรียบเรียงขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1748 เกี่ยวกับหลักของการร่างกฎหมายไว้ว่า

1. ภาษากฎหมายควรมีถ้อยคำที่สั้น กระชับรัด และง่าย ภาษาที่เพริศพิริ้ง
เนิ่นนาน หรือถ้อยคำอันงูเงี้ยวต่าง ๆ เป็นเพียงผลความที่ทำลายคุณค่าของโวหารกฎหมาย
2. ศัพท์ที่เลือกใช้ควรจะเป็นศัพท์ที่มีความหมายแน่นอนที่สุดเท่าที่จะทำได้
และมีใช้เพียงคำที่มีความหมายใกล้เคียง ทั้งนี้เพื่อจะละเว้นความเข้าใจที่แตกต่างกัน
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (วิชา มหาคุณ. 2523 : 63-64) และ ไวเคานท์
แรดคลีฟ (Viscount Radcliffe) ได้กล่าวเกี่ยวกับ ภาษากฎหมายไว้ด้วยว่า
"ต้องเป็นภาษาที่แจ่มแจ้งทั้งในแง่แนวความคิดเห็น และการแสดงออกซึ่งแนวความคิดเห็น
ด้วย ทั้งยังต้องเป็นภาษาที่กระชับรัด การให้เหตุผลประกอบข้อเท็จจริงและหลักกฎหมาย
ในเรื่องนั้น ๆ ต้องหนักแน่น" (Radcliffe. 1965 : foreword)

ภาษาที่ใช้ในคัมภีร์กฎหมายนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสว่า "อนึ่ง เป็นการจำเป็นที่จะต้องแต่งกฎหมายไว้โดยถ้อยคำอัน ชัดเจนและแน่นอนว่า สิ่งใดชอบด้วยกฎหมาย สิ่งใดผิด เพื่อว่าจะได้มีทางที่สงไสย ถูหุ่เงียงกันด้วยถ้อยคำที่แปลความประสงค์ของกฎหมายนั้นอย่างน้อยที่สุดที่จะมิได้"

(กระทรวงยุติธรรม. 2511 : 22)

นอกจากนี้ยังมีท่านผู้อื่น ๆ กล่าวสนับสนุนพระราชดำรัสข้างต้นนี้ เสริม วินิจัยกุล (2494 : 87) กล่าวว่า "ประโยคต่าง ๆ ซึ่งใช้ในกฎหมายควรต้องเป็น ประโยคที่สั้น ง่าย และไม่ซับซ้อน ประโยคใดที่มีความท้าวกันไกล เมื่ออ่านไปแล้ว ก็ยากที่จะเข้าใจได้ ความชัดเจนและกระจ่างแจ้งเป็นข้อสำคัญในกฎหมาย เพราะ จะต้องเขียนให้ทุกคนมีโอกาสเข้าใจได้ ไม่ใช่เขียนให้เฉพาะนักนิติศาสตร์เข้าใจได้ เท่านั้น และ นิคม โปษะภุญะ (2513 : 90) ได้แสดงความเห็นว่า "ภาษา ที่ใช้ในกฎหมายจะต้องชัดเจน การใช้ถ้อยคำจึงต้องระวังเป็นพิเศษให้ถูกต้องตาม ความหมาย และจะต้องมีความประณีตเป็นพิเศษในการใช้ถ้อยคำส่วนวน เพราะการ ตีความกฎหมาย การตีความในกฎหมาย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชนนั้น เป็นส่วนได้ส่วนเสียของคนทั้งชาติ จะผิดพลาดไม่ได้ ภาษากฎหมายจึงต้องชัดเจน กระชับ ไม่มีทางที่จะตีความหมายเป็นอื่นได้ทั้งยังต้องโน้มน้าวจิตใจคนอ่านหรือคนฟัง ให้เห็นจริงตามส่วนวนนั้นด้วย"

ในงานร่างกฎหมายนั้น บางครั้งก็ไม่อาจใช้ภาษาสั้น กระชับ หรือง่ายแก่ การเข้าใจได้ ดังที่เสริม วินิจัยกุล (2494 : 84) กล่าวว่า "... การที่จะใช้ ส่วนวนภาษาง่ายเกินไปนั้นบางทีก็ไม่อาจทำได้ เพราะกฎหมายเป็นของเทคนิคอยู่แล้ว จึงจะต้องใช้ศัพท์บางอย่างในกฎหมายซึ่งมีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว ตามวิธีการเช่นนี้ แล้วก็เป็นอยู่เองที่จะทำให้ง่ายกว่านี้ไม่ได้ แต่ถ้ามีคำใดซึ่งต้องการให้ความหมาย เป็นพิเศษ ก็ใช้บทอธิบายความไว้ในพระราชบัญญัติเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น"

ภาษาที่ใช้ในกฎหมาย เป็นลีลาของการใช้ภาษาโดยเฉพาะ การใช้ภาษากฎหมายย่อมอยู่บนพื้นฐานของการใช้ภาษาธรรมดา มีกฎหมายเป็นผู้ที่ประสิทธิประสาทความยุติธรรม หากได้ศึกษาภาษากฎหมายของไทยจนสามารถใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมก็จะให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี แต่ถ้ายกย่องสมรรถภาพในการใช้ภาษาก็จะทำให้ความยุติธรรมน้อยลงหรือไม่มีเลยก็เป็นได้ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายให้เกิดคุณเกิดโทษกับประชาชน ควรจะต้องหาวิธีการที่จะพูด หรือเขียนเพื่ออธิบายความหมายของข้อความกฎหมายให้ประชาชนเข้าใจ รวมทั้งยกตัวอย่างให้เข้าใจได้กระจ่างแจ้งยิ่งขึ้น

การใช้ภาษากฎหมายไทย

การใช้ถ้อยคำภาษากฎหมายขึ้นอยู่กับว่า พูดยากกฎหมายนั้นกับใคร ถ้าเป็นการอธิบายหรือบรรยายเรื่องของกฎหมายให้นักศึกษาฟัง ก็จำเป็นต้องใช้ศัพท์กฎหมาย แต่ถ้าพูดให้ประชาชนฟังก็ต้องพูดโดยพยายามหลีกเลี่ยงศัพท์ วลี หรือสำนวนกฎหมายที่ยืดยาก และใช้ถ้อยคำที่คิดว่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่ายแทนในบางกรณี ที่จำเป็นก็อาจจะต้องใช้ ศัพท์ วลี และสำนวนโวหารกฎหมายเหล่านั้น แต่ต้องให้ความหมายที่ประชาชนเข้าใจโดยใช้ถ้อยคำธรรมดาประกอบด้วย (ชานินทร์ กรัยวิเชียร 2527 : 23)

ส่วนความหมายของศัพท์ที่ใช้ในกฎหมาย ถ้าไม่มีบทนิยามให้ไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ต้องใช้ในความหมายธรรมดา (normal or usual or ordinary meaning) ซึ่งอาจเป็นความหมายตามพจนานุกรมก็ได้ แต่บางครั้งความหมายอาจจะไม่ตรงกันในพจนานุกรม จึงใช้พจนานุกรมเป็นเครื่องมือในการหาความหมายของศัพท์กฎหมายไม่ได้ทั้งหมด เพราะความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายไม่ได้ตรงกับความหมายในพจนานุกรมเสมอไป (ไพจิตร บุญยพันธ์. 2520 : 25)

เรื่องของการใช้ศัพท์กฎหมาย เป็นเรื่องที่น่าสนใจกฎหมายภาคภูมิใจกันมาก เพราะเป็นศัพท์ที่มีตัวตัวขึ้นเอง โดยการแปลมาจากภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาไทย คำศัพท์บางคำที่ยังแปลเป็นภาษาไทยไม่ได้ก็ยังคงใช้ตัวศัพท์อยู่เช่นคำว่า "ทรัสต์" นอกนั้นก็จัดการแปลเป็นภาษาไทยให้หมด ทั้งจะเห็นได้จากศัพท์กฎหมายที่คิดค้นขึ้นใหม่เพื่อใช้กับหลักกฎหมายใหม่ ๆ เช่น "จัดการงานนอกสั่ง" "ลาภมิควรได้" "ละเมิด" และ "สิทธิสิทธิ" เป็นต้น บางคำที่คิดค้นขึ้นแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ได้เปลี่ยนแปลงใหม่ เช่นคำว่า "**obligation**" ในชั้นแรกแปลว่า "พันธธรรม" ต่อมาแปลใหม่ว่า "หนี้" และท้ายสุดเปลี่ยนเป็น "หนี้" ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน (ชานินทร์ กรัยวิเชียร. 2527 : 47) และอีกคำหนึ่งซึ่งปรากฏเป็นชื่อประมวลกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการร่างกฎหมายชุดเกล้าฯ ขอพระราชทานมาจาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือคำว่า "**book**" ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีอยู่ 6 เล่ม เรียกว่า "**book I**", **book II**, **book III** ตามลำดับ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทาน แปลว่า "บรรพ" จึงได้เรียกกันมาทุกวันนี้ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1, บรรพ 2, บรรพ 3, บรรพ 4, บรรพ 5 และบรรพ 6 (ชานินทร์ กรัยวิเชียร. 2529 : 9-10)

การใช้ภาษากฎหมายในการพิพากษาคดี

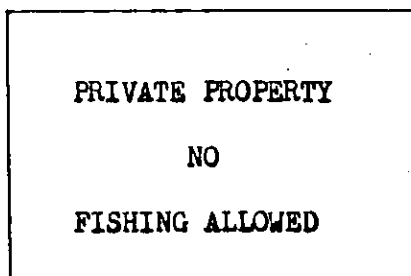
ในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง กระทรวงยุติธรรม เคยให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในเรื่องการใช้ภาษากฎหมายในการพิพากษาคดีว่า "อันถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในคำพิพากษาหรือสำนวนความนั้นเป็นการสำคัญอย่างหนึ่งที่ควรระมัดระวัง เพราะตามธรรมเนียมคำพิพากษาของศาล ย่อมต้องรักษาสันติภาพแห่งภาษากฎหมาย ไม่ควรใช้ภาษาตลาดเกินไป ถ้อยคำใดมีแบบแผนหรือกรณีที่มีใช้ไปกฎหมายแล้ว ควรใช้ให้

ถูกต้องตามแบบแผนและกฎหมายนั้น ๆ " (ชานินทร์ กรัยวิเชียร. 2527 : 60)
 สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ภาษากฎหมายต้องเป็นภาษาที่แจ่มชัดแต่ไม่ใช่เฉียบขาด
 เหมือนหลักเกณฑ์ทางนิติศาสตร์ และควรใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตามธรรมดา
 หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางวิชาการ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ ในการ
 วินิจฉัยคดี ผู้พิพากษาจะต้องปรับบทกฎหมายแก่คดีที่เกิดขึ้นให้เป็นหลักกฎหมาย ซึ่ง
 แจ่มชัดด้วยถ้อยคำ (วิชา มหาคุณ. 2523 : 160)

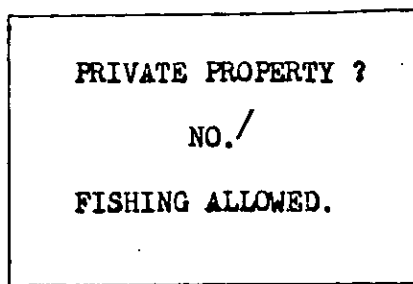
ลอร์ด แมคมิลแลน (Lord Macmillan) นักกฎหมายที่มีชื่อเสียงของ
 อังกฤษ ได้กล่าวเรื่องการใช้ภาษาในศาลไว้ว่า "ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีหนายความ
 คนไหนที่จะเป็นนักต่อสู้คดีผู้ยิ่งใหญ่ได้ ถ้าขาดความสันตติจิตเจตนาในทางภาษา และไม่ได้
 สังคมวิชาความรู้ในวิชาอักษรศาสตร์อันยิ่งใหญ่ ซึ่งสามารถที่จะแสดงออกให้ผู้อื่นพอใจได้
 เพราะภาษาอันงดงามเท่านั้นที่จะทำให้ศาลประทับใจได้" (Macmillan. 1973 : 110)
 ชานินทร์ กรัยวิเชียร (2506 : 682-683) ยังได้กล่าวในเรื่องเดียวกันนี้อีกว่า
 "อันความสำคัญของภาษาในวิชาชีพกฎหมายนั้นมิใช่มิยิ่งหย่อนไปกว่าความคิดเห็นในเชิง
 กฎหมายเลย แม้ว่าบุคคลใดมีความคิดเห็นในเชิงกฎหมายสูงส่งและแบบแปลนเพียงใดก็ตาม
 หากไม่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นเข้าใจแจ่มแจ้งย่อมไม่มีประโยชน์อันใด
 และปัญหาคำนภาษาของนักกฎหมายก็ยังมีอยู่ โดยเฉพาะปัญหาคำนการตีความ คำพิพากษา
 ของศาลกล่าวที่ถูศาลสูงแลก็มีจำนวนไม่น้อย เหตุเพราะการใช้ภาษาในการวินิจฉัย
 ไม่ถูกต้องรัดกุม"

การตีความกฎหมายนั้นก็มีสิ่งที่ต้องพึงระวัง คือต้องให้ชัดแจ้ง รัดกุม และปราศจาก
 ช่องโหว่ เพราะมีผู้ที่พยายามจะเอาเปรียบผู้อื่นโดยใช้ขอบพรมของภาษากฎหมายนั้น
 เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และภาษากฎหมายก็เหมือนภาษาธรรมดา
 ที่มักจะตีความหมายได้หลายนัย ดังจะแสดงให้เห็นตัวอย่างจากละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่ง

ซึ่งแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกา คือเด็ก 2 คน ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับมาขึ้นศาล
ในข้อหาที่ว่า จับสัตว์น้ำในที่ดินของผู้อื่น โดยที่มีป้ายปักที่สระนั้นว่า

แต่เด็กทั้งสองคนบอกว่าตนมีสิทธิตกปลาในสถานที่นั้นได้ โดยขอให้ศาลไปดูป้ายที่ปักไว้
ที่สระนั้น เมื่อศาลไปดูสถานที่เกิดเหตุ ปรากฏว่าป้ายนั้นเขียนว่า

ด้วยเครื่องหมายวรรคตอนเพียงสามอันเท่านั้น ที่ทำให้เด็กทั้งสองพ้นข้อหาไป
(รณินทร์ กรัยวิเชียร. 2518 : 167 - 169)

ในการพิพากษาคดี ถ้าใช้ภาษาธรรมดาผู้ฟังก็จะเข้าใจได้ทันที และเข้าใจ
ได้ดีกว่าการใช้ถ้อยคำที่เป็นภาษาที่ไว้ในคัมภีร์กฎหมายเสียอีก เช่น ศาลอ่านคำพิพากษา
ว่า "จำเลยได้ซื้อ หรือมิไว้ในครอบครอง ซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา 5
แห่งพระราชบัญญัติสุรา พุทธศักราช 2493" จำเลยก็อาจงงได้ว่าประโยคที่กล่าวมานั้น
หมายความว่าอย่างไร แต่ถ้าพูดเพียงว่า "จำเลยมีเหล้าเถื่อนหรือเปล่า" ทุกคนก็สามารถ
เข้าใจได้ตรงกันทันที คำภาษากฎหมายบางคำก็ยังมีประชาชนเข้าใจผิดอยู่ เช่นคำว่า

"พยายามฆ่า" เมื่อศาลถามจำเลยว่า "จำเลยพยายามฆ่าผู้เสียหายจริงหรือเปล่า" จำเลยแถลงว่า "เปล่าครับ ผมยิงเขานัดเดียวเท่านั้นเอง" ที่จำเลยแถลงเช่นนั้น คงจะเข้าใจว่า "พยายามฆ่า" หมายถึง การเพียรพยายามฆ่าจนกระทั่งตาย (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2527 : 63) ในบางครั้งบุคคลที่มาเป็นพยานในศาล ไม่ทราบความหมายของศัพท์กฎหมายก็มี เช่น ทนายโจทก์ถามพยานว่า "ขณะเกิดเหตุ พยานอยู่ที่ไหน" พยานมักจะฉงนและย้อนถามว่า "ใครครับพยานนะ" เพราะพยานเอง ก็ไม่เคยได้ยินมาก่อน ว่าในศาลเขาใช้สรรพนามกันว่าพยาน (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2529 : 24-25)

ในบางครั้งการใช้ภาษาธรรมดาจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดว่าการใช้ภาษากฎหมาย เช่น คำว่า "จี้" ถ้าใช้ในภาษากฎหมายก็ต้องเป็น "ใช้อาวุธขู่เข็ญผู้เสียหาย เพื่อปลดเลาทรัพย์สิน หรือบังคับให้ส่งทรัพย์สินให้" ถ้อยคำทางกฎหมายนี้ มีความหมายไม่ตรงกับภาพพจน์ที่คนทั่ว ๆ ไปนึกกัน ทำให้อาจเข้าใจความหมายกันไปคนละทางได้

จากข้อคิดของนักกฎหมายหลาย ๆ ท่าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อคดีขึ้นสู่ศาล บทสนทนาอันจะเกิดขึ้นในศาลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างข้างต้นเป็นตัวอย่างของบทสนทนาที่ประชาชนไม่เข้าใจความหมายของศัพท์กฎหมาย และในบางครั้งศาลเองก็อาจไม่เข้าใจคำให้การของประชาชนก็ได้ เช่น พยานเบิกความว่า "จำเลยใส่เสื้อขาวคอดำ" ศาลก็บันทึกไว้ในคำเบิกความของพยานว่า "จำเลยใส่เสื้อขาวคอปกดำ" พนักงานอัยการก็ยืนยันว่าไม่ใช่ตามที่ศาลบันทึก ในที่สุดทนายจำเลยต้องอธิบายให้ศาลฟังว่า "คอ" ในภาษาไทยแถวจังหวัดระนอง แปลว่า "กางเกง" ก็คือ จำเลยใส่เสื้อขาวกางเกงดำนั่นเอง

เพราะฉะนั้น การไม่เข้าใจความหมายของภาษาซึ่งกันและกัน ประชาชนก็ไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในศาล ศาลเองก็ไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นอาจจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ เช่น พยานอาจจะตอบคำถามไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง หรือทนายความอาจหาช่องทางจากความเข้าใจภาษากฎหมายผิดของพยานเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายของตนเองได้ และถ้าศาลไม่เข้าใจภาษาของคู่ความ หรือเข้าใจผิด ก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ศาลพิจารณาคำตัดสินผิดพลาดได้

กฎหมายกับสังคม

กฎหมายเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม แม้กระนั้นในสังคมของเราก็มียังมีกฎหมายจำนวนมากที่ประชาชนไม่ยอมปฏิบัติหรือทำคามขบถบัญญัติ ทั้งนี้เพราะประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ทราบว่ามียกกฎหมายหรือของบังคับอยู่ในสังคมของเขา ประชาชนที่ต้องทำผิดกฎหมายเพราะความไม่รู้มีจำนวนมาก ดังนั้นผู้ใช้กฎหมายจึงจำเป็นต้องหาหนทางให้ประชาชนมีโอกาสได้รู้ เกิดความเข้าใจ เกิดความสำนึก และยอมปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายวางไว้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้กฎหมายและประชาชนด้วย

ในสังคมที่ปกครองกันด้วยกฎหมายนั้น กฎหมายเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคม ดังนั้นกฎหมายใด ๆ ที่ตราออกมาบังคับใช้ในสังคม ประชาชนต้องรู้ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง และประชาชนมีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมาก (นารุ่งสุข สิริอำไพ. 2520 : 609) แต่ก็ยังมีประชาชนบางคนพยายามที่จะหาช่องทางที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเข้าใจกฎหมายผิดเพี้ยนไปจากความจริง แม้ว่าการร่างกฎหมายนั้นจะมีบัญญัติไว้อย่างง่าย ๆ ก็ตาม ดังนั้นการร่างกฎหมายให้มีถ้อยคำชัดเจนพอที่บุคคลที่สุจริตจะเข้าใจได้อย่างเดียวยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะยังมีบุคคลไม่สุจริตและไม่ปรารถนาที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้จึงต้องร่างกฎหมายให้ชัดเจนพอที่บุคคลที่ไม่สุจริตจะกล่าวอ้างไม่ได้ว่าเขาไม่เข้าใจกฎหมายนั้น" (หยุด แสงอุทัย. 2492 : 331)

เรื่องของการเข้าใจภาษากฎหมายคดีนี้ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงกล่าวไว้ในหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 209/ร.ศ.129 ว่า "... ในเรื่องเข้าใจกฎหมายคดีนั้น มีว่าจะยกความเข้าใจกฎหมายผิดมาแก้ตัวไม่ได้ ด้วยเหตุว่าถ้ายอมให้แก้ตัวได้ด้วยข้อนี้แล้ว ผู้ทำผิดทุกคนคงจะร้องว่าตนเข้าใจกฎหมายผิดไป ย่อมหลุกโล๊ะได้ทุกคน กฎหมายเป็นอันไม่คงมีกัน ต่างคนต่างทำอะไรได้ตามใจชอบ" และต่อมาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 678/2508 ได้วินิจฉัยโดยถือหลักเดิมว่า "... แม้ศาลจะเห็นใจในความเข้าใจผิด ศาลก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งเป็นอย่างอื่นให้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายได้ อนึ่งการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะไม่รู้กฎหมายก็ไม่อาจเป็นข้อแก้ตัวได้ เพราะถ้ายอมให้อ้างได้ ก็จะมีเกิดผลว่ากฎหมายใช้บังคับเฉพาะผู้รู้กฎหมายเท่านั้น" (วิชา มหาคุณ. 2523 : 165)

อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ยังให้ความสำคัญกับผู้ไม่รู้กฎหมายตามที่ประมวลกฎหมายอาญามีบัญญัติไว้ในมาตรา 64 ว่า "บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความผิดทางอาญาไม่ได้ แต่ศาลเห็นว่า สภาพและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดบ่งบอกว่าเขาไม่รู้จริง ๆ ว่ากฎหมายกำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้" (มีพาศน์ โปตระนันท์. 2517 : 70)

นักกฎหมายในสมัยก่อนมีความเชื่อกันว่าประมวลกฎหมายที่ดีจะคุ้มครองสังคมจะช่วยแก้ไขสังคมให้ดีขึ้น แนวความคิดนี้ทำให้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้นประมวลกฎหมายจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้คนในสังคมได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตน โดยบัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของบุคคลไว้โดยละเอียด (วิชา มหาคุณ. 2523 : 95)

จากความคิดเห็นของนักนิเวศศาสตร์หลาย ท่าน พอจะสรุปได้ว่ากฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ หรือแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ในสังคมที่มีลักษณะบังคับ ซึ่งรัฐยอมรับและนำไปใช้ เพื่อความเป็นธรรมและเพื่อความสงบสุขของสังคม เพราะกฎหมายบัญญัติขึ้นตามสภาพ ของสังคมและจิตใจของประชาชนในสังคมนั้น ๆ กฎหมายมีรากฐานมาจากศีลธรรม นอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับสภาวะของเศรษฐกิจและการเมืองอีกด้วย กฎหมายจึงเป็น ที่รวมของศาสตร์ต่าง ๆ โดยสกัดเอาความคิดเห็นทั้งหลาย เฉพาะในส่วนที่ดีและ เหมาะสมขึ้นมาวางไว้เป็นกฎเกณฑ์ให้ประชาชนปฏิบัติตาม เพื่อความสงบเรียบร้อยและ ความเป็นธรรมของสังคม

เนื่องจากกฎหมายมีการใช้ภาษาโดยเฉพาะ ซึ่งคนส่วนใหญ่แม้ว่าจะอยู่ใน สังคมเดียวกัน ใช้ภาษาเดียวกัน ก็อาจจะไม่เข้าใจภาษากฎหมายได้อย่างแท้จริง เพราะเหตุที่ว่าสำนวนภาษากฎหมายนั้นนับว่าเป็นสำนวนที่ใช้เฉพาะสาขาอาชีพ ประชาชน ที่อยู่ในชนบทจะรู้และเข้าใจกฎหมายและภาษากฎหมายที่มีอยู่มากมาย และมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของพวกเขาพร้อมทั้งเหตุผล เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ดังนั้นหน่วยงานของ รัฐบาลและเอกชน ต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อสังคมและการเมือง รวมทั้งมหาวิทยาลัยนั้น จะต้องมีการหน้าที่ที่จะเผยแพร่ให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิ และความรับผิดชอบทางกฎหมายเป็นสำคัญ (คลอสเนอร์ และ เกริก วณิกสกุล. 2524 : 69 - 90) แต่การที่จะให้บุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ ภาษากฎหมาย เข้าใจสำนวนและไวยากรณ์กฎหมายเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ดังนั้นผู้ที่ มีหน้าที่ที่จะต้องใช้ภาษากฎหมายกับประชาชนจะต้องอธิบายความหมายของถ้อยคำภาษา กฎหมายที่ยากแก่การเข้าใจให้ประชาชนเข้าใจ ยิ่งถ้าได้ยกตัวอย่างประกอบด้วยก็จะทำให้ เข้าใจง่ายขึ้น ส่วนนักกฎหมาย ผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านกฎหมาย ตลอดจนผู้ที่ต้องใช้ กฎหมายเป็นส่วนในการประกอบอาชีพ เช่น ตำรวจ ผู้พิพากษา อัยการ ผู้ว่าราชการจังหวัด

ย่อมจะมีทักษะในการใช้กฎหมายมากกว่าประชาชนทั่ว ๆ ไป ดังนั้นจึงต้องเข้าใจ
ภาษากฎหมายเป็นอย่างดีด้วย ในบางครั้งประชาชนซึ่งคอยความรู้ความเข้าใจภาษา
กฎหมายอาจจะเป็นผู้เสียเปรียบ และผู้รู้กฎหมายเป็นผู้ได้เปรียบ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจ
ในด้านภาษากฎหมายของประชาชนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านอาชีพ
และระดับการศึกษาด้วย แสดงให้เห็นว่า อาชีพและระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อ
ความเข้าใจภาษากฎหมาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัญหาความเข้าใจปัญหากฎหมายและเปรียบเทียบความเข้าใจจากกฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน เพื่อจะได้อธิบายว่าอาชีพและระดับการศึกษา มีผลต่อความเข้าใจกฎหมายของประชาชนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาความไม่เข้าใจจากกฎหมาย และแนวทางในการที่มีกฎหมายจะได้กฎหมายกับประชาชนให้เหมาะสมกับระดับความเข้าใจจากกฎหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สืบรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 ประชาชนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดสระบุรี ได้รับเลือกมาโดยการสุ่มตามคุณสมบัติที่ต้องการ คือมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจนถึงระดับปริญญาตรี ไม่เคยได้รับการศึกษาหรือการอบรมด้านกฎหมายมาก่อน ยกเว้นการศึกษาวិชากฎหมายที่เป็นวิชาพื้นฐานในการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือระดับปริญญาตรี และหน้าที่การงานไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ผู้วิจัยได้สอบถามถึงคุณสมบัติของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลากรของแต่ละสถานที่ทำงาน และได้ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งจะได้รายละเอียดทั้งทางด้านการศึกษา และหน้าที่การงานของผู้ทำแบบทดสอบแต่ละคน

2.2 การเลือกสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารเรื่องการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ

(ประเทศไทย) ของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย (2512 : 38 - 420)

แบ่งอาชีพออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ

- หมวด 1 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ
- หมวด 2 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านบริหารและการจัดการ
- หมวด 3 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน
- หมวด 4 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการผลิต
- หมวด 5 ผู้รับราชการทหาร

2.2.2 สุ่มอำเภอในจังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) ได้อำเภอเมือง อำเภอพระพุทธบาท อำเภอเสาไห้
อำเภอหนองไผ่ อำเภอหนองแค และอำเภอมวกเหล็ก รวม 6 อำเภอ

2.2.3 ศึกษาเอกสารจากแรงงานจังหวัดสระบุรี และจำแนก
สถานที่ทำงานที่มีผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ใน 2.2.1 ซึ่งมีสถานที่ประกอบการตั้งอยู่ใน
อำเภอตาม 2.2.2

2.2.4 สุ่มสถานที่ทำงานในแต่ละหมวดอาชีพ จนครบทั้ง 5 หมวด
สถานที่ทำงานที่จะใช้ศึกษานี้ อาจจะเป็นสถานที่ราชการ บริษัท หรือโรงงานก็ได้

2.3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

2.3.1 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 150 คน คือประชาชนที่ประกอบอาชีพ
อยู่ในจังหวัดสระบุรี จากการสุ่มใน 2.2.4 แล้วจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมวด
อาชีพ ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมวดอาชีพ

หมวดอาชีพ	สถานที่ทำงาน	จำนวน
หมวด 1 ผู้ปฏิบัติงาน อาชีพที่ใช้วิชาการ	โรงพยาบาลพระพุทธบาท อำเภอฟุทธบาท โรงเรียนเสนาไห้ (วิมลวิทยานุกูล) อำเภอเสนาไห้	30
หมวด 2 ผู้ปฏิบัติงาน อาชีพด้านบริหารและ การจัดการ	บริษัทซีเมนต์ไทย จำกัด อำเภอแก่งคอย ที่ว่าการอำเภอหนองโดน อำเภอหนองโดน	30
หมวด 3 ผู้ปฏิบัติงาน อาชีพด้านเสมียน พนักงาน	ชุมสายโทรศัพท์เขต 9 สระบุรี อำเภอเมือง ธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด สาขาอำเภอเมือง ธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด สาขาหินกอง อำเภอหนองแค ธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด สาขาพระพุทธบาท ธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด สาขามวกเหล็ก	30
หมวด 4 ผู้ปฏิบัติงาน อาชีพเกี่ยวกับ การผลิต	บริษัทสหโมเสกอุตสาหกรรมจำกัด อำเภอหนองแค บริษัทเอเซียพอร์ซเลนจำกัด อำเภอหนองแค บริษัทกระเบื้องกระต่ายไทยจำกัด อำเภอเมือง	30
หมวด 5 ผู้รับ ราชการทหาร	ค่ายอดิศร	30
	รวม	150

2.3.2 จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จาก 2.3.1 ทั้ง 150 คน จำแนกตามระดับการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	53
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	42
ระดับปริญญาตรี	55
รวม	150

3. การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ก. เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือแบบทดสอบเรื่องความเข้าใจภาษากฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่จะนำมาสร้างแบบทดสอบ คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายซึ่งใกล้ตัวของทุกคน เพื่อดูว่าข้อความภาษากฎหมายข้อความใดมีความหมายแตกต่างไปจากความหมายที่ใช้นั้นโดยทั่วไป หรือข้อความใดมีความหมายในทางกฎหมายโดยเฉพาะ อันอาจจะทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ หรือเกิดความเข้าใจผิดได้

2. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายประจำกรมอัยการ ตรวจสอบและคัดเลือกข้อความที่มีปัญหามาก เพื่อที่จะนำไปสร้างแบบทดสอบ จำนวน 100 ข้อความ แบ่งเป็น ตอนที่ 1 คือข้อความภาษากฎหมายที่มีความหมายแตกต่างจากความหมายที่ใช้นั้นโดยทั่วไป จำนวน 50 ข้อความ และตอนที่ 2 คือ ข้อความภาษากฎหมายที่มีความหมายในทางกฎหมาย โดยเฉพาะ จำนวน 50 ข้อความ

3. นำข้อความภาษากฎหมายที่เป็นปัญหามาก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและคัดเลือกแล้ว มาสร้างแบบทดสอบ เพื่อวัดระดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชน แบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความเข้าใจด้านความหมายของภาษากฎหมาย

4. แบบทดสอบวัดความเข้าใจภาษากฎหมายนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ก. ตอนที่ 1 เป็นข้อความภาษากฎหมายซึ่งมีความหมายแตกต่างจากความหมายที่ใช้นั้นโดยทั่วไป โดยให้เลือกความหมายที่ถูกต้องจากตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

ตัวอย่างข้อสอบ

ให้ผู้ทำแบบทดสอบกาเครื่องหมายกากบาท (X) หน้าข้อความที่เห็นว่ามี ความหมายตรงกับข้อความภาษากฎหมายที่ขีดเส้นใต้ ทั้งนี้ถือเอาความหมายที่เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๖. การสมรส จะทำได้คือเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว

"การสมรส" จะสมบูรณ์คือเมื่อ ...

- ก. มีการทำบุญเลี้ยงพระ
- ข. หลังน้ำพระพุทธรณ์
- ค. เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน
- ง. จดทะเบียนต่อหน้านายอำเภอ

ข. ตอนที่ 2 เป็นข้อความภาษากฎหมายที่ใช้ในตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะ โดยให้เลือกความหมายที่ถูกต้องจากตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

ตัวอย่างข้อสอบ

ให้ผู้ทำแบบทดสอบกาเครื่องหมายกากบาท (X) หน้าอักษรหน้าข้อความ ที่เห็นว่าเป็นความหมายของข้อความภาษากฎหมายที่ขีดเส้นใต้ซึ่งเป็นข้อความภาษากฎหมายที่ใช้ในตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะ ทั้งนี้ถือเอาความหมายที่เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๐. ผู้สืบสันดาน จะรับมรดกได้ก็ต่อเมื่อมีสิทธิสมบูรณ์ในการรับมรดก

ก. พันธ

ข. คู่สมรส

ค. ลูกหลาน เหลน ลื้อ

ง. ลุง ป้า น้า อา

5. แบบทดสอบวัดความเข้าใจภาษากฎหมายฉบับนี้มีข้อสอบทั้งหมด 100 ข้อ คำตอบที่ถูกต้องในแต่ละข้อ ผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำและได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายประจักษ์อัยการ

ก. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ กำหนดการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองสอบกับประชาชนที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจริง คือพนักงานของสหธนาคารจำกัด พนักงานบริษัท ปูนซีเมนต์ตราฉัตร และผู้รับราชการทหารจาก ม.พัน 4 รักษาพระองค์ จำนวน 100 คน

2. นำคำตอบมาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน นำข้อสอบทั้ง 100 ชุด เรียงตามคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วนำมาวิเคราะห์ดังนี้

ข. วิเคราะห์แบบทดสอบรายข้อ (Item Analysis) หากค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่าย ของข้อสอบแต่ละข้อด้วยวิธีวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 27 เปอร์เซนต์ และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง และค่าความยากง่ายปานกลางไว้เป็นข้อสอบจริงต่อไป ผลการคัดเลือกได้ข้อทดสอบที่มีคุณภาพ จำนวน 70 ข้อ จากจำนวนข้อสอบที่ใช้ทดลองสอบ 100 ข้อ (ดูผลการวิเคราะห์แต่ละข้อได้จากตารางในภาคผนวก ข)

ค. หากค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) จากข้อทดสอบที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้ว โดยใช้วิธี คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) สูตรที่ 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 นำแบบทดสอบที่หาคุณภาพเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 150 คน ซึ่งประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาแตกต่างกันในจังหวัดสระบุรี ดังที่ได้ระบุไว้แล้วในตาราง 1 และตาราง 2

4.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และทิ้งไว้ให้ประมาณ 3 วัน จึงรับแบบทดสอบกลับคืน

4.3 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปส่งตามสถานที่ทำงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง และได้แบบทดสอบทั้งหมดกลับคืนมาภายในเวลา 1 เดือน

5. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

5.1 นำกระดาษคำตอบจำนวน 150 ชุด มาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ไม่ตอบถือว่าตอบผิด ข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน

5.2 แยกกระดาษคำตอบตามตัวแปรต่อไปนี้

5.2.1 อาชีพ

5.2.2 ระดับการศึกษา

5.3 นำข้อมูลใน 5.2.1 มาจัดเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอาชีพ ว่าประชาชนอาชีพใดมีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดจนถึงต่ำสุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความแปรปรวน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

5.4 นำข้อมูลใน 5.2.2 มาจัดเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับการศึกษา ว่าประชาชนระดับการศึกษาใดมีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดจนถึงต่ำสุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทั้งหมด

N แทน จำนวนประชาชนในกลุ่มตัวอย่าง

2. คำนวณค่าความแปรปรวน และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโดยใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

fx แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนประชาชนในกลุ่มตัวอย่าง

$$S = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

3. วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)

เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution

$$MS_b = \frac{SS_b}{df_b}$$

แทน ค่า mean square ภายในตัวแปรที่จะศึกษา

$$MS_w = \frac{SS_w}{df_w}$$

แทน ค่า mean square ภายในตัวแปร

ถ้าพบว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะต้องทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ เพื่อให้ทราบว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน โดยใช้การเปรียบเทียบด้วย Scheffe' test โดยใช้สูตร

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right) (k-1)}$$

เมื่อ $df = k-1, n-k$

ทั้งนี้จะต้องหาค่า F ตัวสุดท้ายก่อนด้วยการเปิดตาราง F ในชั้นแห่งความเป็นอิสระที่ $k-1$ และ $n-k$ ถ้าค่า F คู่ใดที่คำนวณได้เท่ากับ หรือมากกว่าค่า F ที่เปิดจากตาราง แสดงว่าค่าเฉลี่ยคู่นั้นแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะเสนอเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างความเข้าใจภาษา
กฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 ผลการวิเคราะห์ เพื่อจัดอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของ
ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

1.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่าง
ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษา
กฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 ผลการวิเคราะห์ เพื่อจัดอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของ
ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่าง
ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ทั้งนี้การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยจะเสนอในรูปของตาราง
พร้อมทั้งอธิบายความหมายของตารางโดยละเอียด ตามลำดับขั้นตอน ดังที่ได้กล่าวมา
แล้วข้างต้น

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมาย
ของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

1.1 ผลการวิเคราะห์ เพื่อจัดอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของ
ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

ตาราง 3 แสดงอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

อันดับที่	หมวดอาชีพ	$\bar{X}$	N	s^2	s
1	ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านบริหารและการจัดการ	43.300	30	55.872	7.474
2	ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน	42.333	30	11.299	3.361
3	ผู้รับราชการทหาร	40.567	30	23.220	4.819
4	ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต	40.533	30	83.154	9.119
5	ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ	37.133	30	98.671	9.933

จากตารางที่ 3 เป็นการแสดงอันดับความเข้าใจภาษากฎหมาย โดยการเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย ตามตารางนี้แสดงว่าประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ประชาชนที่ปฏิบัติงานอาชีพด้านบริหาร และการจัดการซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบครั้งนี้คือ ข้าราชการของที่ว่าการอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี และผู้จัดการบริษัทซีเมนต์ไทยจำกัด ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนและพนักงาน คือกลุ่มพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัดทุกสาขา และพนักงานองค์การโทรศัพท์ เขต 9 ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับที่ 3 คือผู้รับราชการทหาร ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้รับราชการอยู่ในค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นลำดับที่ 4 คือ ประชาชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการผลิต คือกลุ่มตัวอย่างจากะนักงานของโรงงานต่าง ๆ ได้แก่ บริษัทสหโมเสกอุตสาหกรรม จำกัด บริษัทเอเซียเวอร์ชเลน จำกัด และบริษัทกระเบื้องกระดานไทย จำกัด ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับสุดท้าย คือ

ประชาชนที่ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล คือ แพทย์และพยาบาล รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน คือ ข้าราชการครู กวบ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	665.025	166.256	3.054
ภายในกลุ่ม	145	7894.268	54.443	
รวม	149	8859.293		

$$F_{.05}(4,145) = 2.37$$

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากตาราง 4 แสดงว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกันมีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 หมายความว่าประชาชนทั้ง 5 กลุ่ม อาชีพที่นำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษาภาษานี้ ต้องมีอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นเพื่อจะทดสอบว่า คู่ใดบ้างมีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงต้องใช้การเปรียบเทียบด้วย Scheffe' Test ปรากฏผลเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าความหมาย Scheffe' Test, ของคะแนนความเข้าใจจากกฎหมายระหว่างประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

หมวดอาชีพ		ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ ที่ราชการ	ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ ด้านการผลิต	ผู้รับราชการ ทหาร	ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ งานเสมียนพันกลาง การบริหารและ การจัดการ
		37.133	40.533	40.567	42.333
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ ราชการ ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ ด้านการผลิต ผู้รับราชการทหาร ผู้ปฏิบัติงานอาชีพ งานเสมียนพันกลาง การบริหารและ การจัดการ	37.133	-	3.185	3.249	7.449
	40.533		-	0.000	0.893
	40.567			-	0.659
	42.333				-
	43.300				-

ผลคูณของการไขเปียบเทียบ = 9.48

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าประชาชนซึ่งปฏิบัติงานอาชีพด้านบริหารและจัดการ ได้แก่ ข้าราชการของที่ว่าการอำเภอหนองโสน และผู้จัดการบริษัท มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงกว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการคือ แพทย์ พยาบาล และครู เพราะจากตารางพบว่าค่านี้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพด้านการผลิต ผู้รับราชการทหาร และปฏิบัติการด้านเสมียนและพนักงาน มีความเข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

2.1 การวิเคราะห์เพื่อจัดอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ตาราง 6 แสดงอันดับความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

อันดับที่	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	N	S^2	S
1	ปวส. หรือเทียบเท่า	41.214	42	66.733	8.169
2	ปริญญาตรี	41.185	54	128.700	11.345
3	ปวช. หรือเทียบเท่า	38.944	54	62.865	7.929

จากตาราง 6 แสดงว่า ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงเป็นอันดับที่ 1 คือประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือวุฒิเทียบเท่าอื่น ๆ ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับที่ 2 คือประชาชนที่สำเร็จ

การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับสุดท้าย คือประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือวุฒิเทียบเท่าอื่น ๆ

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	175.521	87.761	1.009
ภายในกลุ่ม	147	12889.053	87.680	
รวม	149	13064.574		

$$\text{ค่า } F_{.05} (2, 147) = 3.07$$

จากตารางที่ 7 พบว่าค่า F จากตารางนี้น้อยกว่า ค่า F ที่เปิดจากตาราง F ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และถ้าเทียบจากค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มในตาราง 6 แล้ว จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เป็นผลให้การวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏผลที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็หมายความว่าประชาชนทั้ง 3 ระดับการศึกษา มีความเข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. บทย่อ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนว่าประชาชนที่มีอาชีพและมีระดับการศึกษาต่างกันจะมีปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจความหมายของภาษากฎหมาย แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดสระบุรี และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับว่าประชาชนอาชีพใดระดับการศึกษาใดมีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดและต่ำสุด พร้อมทั้งหาเหตุผลว่าเพราะเหตุใดประชาชนที่ประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาต่างกันจึงมีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างกัน

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบถึงปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชน และต้องการเปรียบเทียบความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่ประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาต่างกัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนในจังหวัดสระบุรี ที่ประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาต่างกัน จำนวน 150 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ได้แก่ แบบทดสอบวัดความเข้าใจภาษาากฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบ
จำนวน 70 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อสอบที่ต้องการทดสอบความ
เข้าใจภาษาากฎหมายของข้อความภาษาากฎหมายที่มีความหมายแตกต่างไปจากความหมาย
ที่ใช้กันโดยทั่วไป จำนวน 35 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อสอบที่ต้องการทดสอบความเข้าใจภาษา
ากฎหมายที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะ จำนวน 35 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเข้าใจภาษาากฎหมายจากการทำ
แบบทดสอบ เพื่อนำไปจัดอันดับความเข้าใจภาษาากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพและระดับ
การศึกษาต่างกัน

4.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างความเข้าใจภาษา
ากฎหมายของประชาชน โดยแยกตามอาชีพ และระดับการศึกษา และใช้
ถ้าพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะต้องวิเคราะห์ความแตกต่างกันทีละคู่
โดยใช้

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดความเข้าใจภาษาากฎหมายของประชาชน
ที่ประกอบอาชีพและมีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ความเข้าใจภาษาากฎหมายอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยได้เท่ากับ 47.15
แต่อย่างไรก็ตามประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจภาษาากฎหมาย

ทั้งคำธรรมคำที่เราใช้กันอยู่ทั่วไป เมื่อใช้ความหมายในทางกฎหมายจะมีความหมายที่แตกต่างออกไป และคำที่เป็นคำศัพท์ทางกฎหมายโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจะจำแนกคำที่เป็นปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้

5.1 ปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน

5.1.1 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ มีปัญหากับคำว่า "การซื้อขาย" มากที่สุด ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปมักจะเข้าใจว่าต้องมีการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกับสิ่งของ แต่ความหมายในทางกฎหมาย หมายถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างสิ่งของกับสิ่งของก็ได้ คำที่มีปัญหารองลงมาคือคำว่า "ลาภมิควรได้" และ "กลฉ้อฉล"

5.1.2 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านบริหารและการจัดการ มีปัญหากับคำว่า "บำเหน็จ" มากที่สุด คำที่มีปัญหารองลงมาคือ "กลฉ้อฉล" และ "การแปลงหนี้ใหม่"

5.1.3 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน มีปัญหากับคำว่า "เอกสารฝ่ายเมือง" มากที่สุด รองลงมาคือ "แกงไต" "ผู้พิทักษ์" และ "ผู้นุบาล"

5.1.4 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพเกี่ยวกับการผลิต มีปัญหาเกี่ยวกับคำว่า "บำเหน็จ" มากที่สุด รองลงมาคือ "พินัยกรรม" และ "ผู้พิทักษ์"

5.1.5 ผู้รับราชการทหาร มีปัญหากับคำว่า "แกงไต" มากที่สุด คำที่มีปัญหารองลงมาคือ "บำเหน็จ" และ "เอกสารฝ่ายเมือง"

5.2 ปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

5.2.1 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวช. มีปัญหากับคำว่า "ผู้พิทักษ์" มากที่สุด รองลงมาคือ "การแปลงหนี้ใหม่" และ "คำอุทธรณ์นิยมน"

5.2.2 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหากับคำว่า "คำทบทวน" มากที่สุด รองลงมาคือ "กลฉ้อฉล" และ "การแปลงหนี้ใหม่"

5.2.3 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีปัญหากับคำว่า "แกงไต" มากที่สุด รองลงมาคือ "บำเหน็จ" และ "พินัยกรรม"

5.3 ปัญหาความเข้าใจภาษากฎหมายซึ่งเป็นปัญหาร่วมของทุกกลุ่ม แบ่งได้ดังนี้

5.3.1 ปัญหาความไม่เข้าใจความหมายของศัพท์ธรรมดาที่เมื่อใช้ในความหมายของกฎหมายจะมีความหมายแตกต่างออกไป คำที่มีปัญหามากที่สุดคือคำว่า "บำเหน็จ" ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเข้าใจว่าหมายถึง "รางวัล" แต่ในทางกฎหมายหมายถึง "ค่าจ้าง" รองลงมาคือคำว่า "พินัยกรรม" คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่าหมายถึง เอกสารที่แสดงการยกทรัพย์สินให้บุคคลอื่นหลังจากเจ้าของมรตกตายแล้ว แต่ในทางกฎหมายเน้นการที่ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการลงลายมือชื่อของผู้ทำเอกสารนั้นด้วย คำที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ คำว่า "การสมรส" ส่วนใหญ่เข้าใจได้ว่าหมายถึงการจดทะเบียนสมรสด้วย

5.3.2 ปัญหาความไม่เข้าใจความหมายของศัพท์ภาษากฎหมายที่ใช้ในคัมภีร์กฎหมายโดยเฉพาะ คำที่มีปัญหามากที่สุดคือคำว่า "ผู้พิทักษ์" คำนี้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นผู้ที่คอยปกป้อง คุ้มครอง แต่ความหมายในทางกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ให้ความยินยอมให้ผู้เสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรมบางประการ คำที่มีปัญหารองลงมาคือคำว่า "ผู้อนุบาล" ส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าเป็นผู้ที่คอยรักษา พยาบาล แต่ทางกฎหมายหมายถึง ผู้ที่มีอำนาจทำนิติกรรมแทนผู้ไร้ความสามารถ เพราะผู้ไร้ความสามารถทำนิติกรรมไม่ได้ คำว่า "แกงไต" "กลฉ้อฉล" "การแปลงหนี้ใหม่" เป็นคำที่มีปัญหามากพอ ๆ กัน เพราะเป็นคำภาษากฎหมายโดยเฉพาะไม่มีใช้ที่อื่น ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่เข้าใจความหมายของคำเหล่านี้ ส่วนคำที่มีปัญหาน้อยคือคำว่า "สินส่วนตัว" และ "สินสมรส" ที่หมายถึงทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนการสมรส และทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรสนั่นเอง

5.3.3 เมื่อพิจารณาจากการตอบแบบทดสอบทั้ง 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับคำที่ใช้อย่างธรรมดา แตกต่างจากที่ใช้ในกฎหมาย และตอนที่ 2 เป็นคำภาษากฎหมายโดยเฉพาะ แล้วปรากฏว่าประชาชนผู้ทำแบบทดสอบมีปัญหาในตอนที่ 2 มากกว่า

ตอนที่ 1 ทำให้ทราบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจภาษากฎหมายที่เป็นคำศัพท์กฎหมาย โดยเฉพาะ

5.4 เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจภาษากฎหมาย สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชน ที่ประกอบอาชีพต่างกัน 5 หมวดอาชีพ พบว่า

5.4.1 ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดคือ ผู้ปฏิบัติงาน อาชีพด้านบริหารและการจัดการ ซึ่งได้แก่ ข้าราชการที่ทำงานอยู่ที่ว่าการอำเภอ และ ผู้จัดการบริษัทซีเมนต์ไทย จำกัด รองลงมาคือผู้ที่ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน ใต้แก่ พนักงานของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด และพนักงานองค์การโทรศัพท์ ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายเป็นอันดับที่ 3 คือ ประชาชนที่รับราชการทหาร อันดับ 4 คือ ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านการผลิต ใต้แก่ พนักงานของบริษัทที่ผลิตกระเบื้องโมเสก และ กระเบื้องกระเบื้อง ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่ำสุด คือประชาชนที่ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ เช่น พยาบาล แพทย์ และครู

5.4.2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ($F = 3.054$; $df = .05$, $df \ 4, 145 = 2.37$)

5.4.3 ประชาชนผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านการบริหารและการจัดการคือผู้ที่รับราชการอยู่ที่ว่าการอำเภอ และผู้จัดการทุกฝ่ายของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงกว่าประชาชนผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการคือ แพทย์ พยาบาล ครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

5.4.4 ประชาชนผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านเสมียนพนักงาน ผู้รับราชการทหาร และผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านการผลิต มีความเข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปรากฏว่า

5.4.5 ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดคือ ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รองลงมาคือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่ำสุดคือประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้เทียบเท่า

5.4.6 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนทั้ง 3 ระดับการศึกษาแล้ว พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเข้าใจภาษากฎหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าประชาชนทั้ง 3 ระดับการศึกษามีความเข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน

6. อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะแยกเป็น 2 หัวข้อคือ อาชีพ และระดับการศึกษา

6.1 เกี่ยวกับอาชีพ ผลจากการวิจัยนี้พบว่า ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดคือประชาชนที่ปฏิบัติงานอาชีพด้านการบริหาร และการจัดการในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้าราชการระดับอำเภอ และผู้จัดการทุกฝ่ายของบริษัทซีเมนต์ไทย จำกัด ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะไม่ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานทางด้านกฎหมายโดยตรง เช่น ปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานที่ดินอำเภอ ฯลฯ แต่โดยอาชีพของบุคคลที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ก็มักจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายอยู่เสมอ ถึงแม้จะไม่ได้ทำงานด้านกฎหมายโดยตรง แต่ก็ต้องรับฟังเรื่องราวทางกฎหมายที่เกิดขึ้นกับประชาชนและเขานำมาร้องเรียนกับทางราชการ ในกรณีที่สถานที่ทำงานของเจ้าพนักงานอำเภอในต่างจังหวัดเป็นสถานที่เล็ก ๆ ใต้ทำงานของข้าราชการก็อยู่ติด ๆ กัน ถ้ามีประชาชนมาติดต่อราชการ

กับปลั๊กอำเภอ ผู้ที่ทำงานในหน้าที่อื่น ๆ ก็สามารถไต่ถามได้ ดังนั้นข้าราชการเหล่านี้ จึงไต่ถามได้ทั้งหมด ส่วนวณ โวหารกฎหมายอยู่เสมอ ๆ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะ ทำให้ประชาชนในกลุ่มนี้มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงกว่าประชาชนในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้สัมผัสกับภาษากฎหมายเลย ความจำเป็นอีกประการหนึ่งที่ผู้ที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ต้องรู้กฎหมายก็เพราะว่าประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้ต้องทำงานพบปะกับบุคคลอยู่ประจำ และ บุคคลที่ไปอำเภอก็เพราะว่ามีกิจธุระในเรื่องส่วนตัวทั้งนั้น เช่น การเกิด การตาย การแต่งงาน การหย่า และการรับมรดก เป็นต้น ซึ่งเรื่องที่ประชาชนที่มาติดต่อกับ อำเภอนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย จึงทำให้ประชาชนที่ประกอบ อาชีพอยู่นั้นว่าการอำเภอได้สัมผัสกับกฎหมายอยู่เสมอ ๆ จึงทำให้เข้าใจภาษากฎหมายไป โดยปริยาย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ของบริษัทซีเมนต์ไทย จำกัด มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองคนเป็นจำนวนมาก และต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย หลายประเภท จำเป็นที่จะต้องรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครอง รวมทั้ง จำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไข สัญญาต่าง ๆ ดังนั้นบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมายเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้ไม่มีข้อเสียเปรียบ หรือนำ ความเสียหายมาสู่บริษัทได้ นับว่าบุคคลในกลุ่มอาชีพที่ทำงานด้านการบริหาร และการจัดการ มีอิทธิพลด้านอาชีพเป็นตัวกระตุ้นให้มีความขวนขวายในการหาความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นความเข้าใจภาษากฎหมายของอาชีพผู้บริหาร และผู้จัดการจึง สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ

ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนในกลุ่มอาชีพเสมียน พนักงาน สูงเป็น อันดับที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด และ พนักงานองค์การโทรศัพท์ งานอาชีพของประชาชนที่ประกอบอาชีพเสมียนพนักงานนี้ถืออำนวน ให้บุคคลในอาชีพนี้มีความเข้าใจภาษากฎหมายได้เป็นอย่างดี เพราะหน้าที่การงานของ

ผู้ประกอบการอาชีพนี้ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น การกู้หนี้ยืมสิน การจำนอง และ คอกลดต่าง ๆ ถึงแม้ว่าพนักงานของธนาคารจะไม่ไต่ทำงานด้านกฎหมายโดยตรง แต่ก็มีส่วนสัมพันธ์กับภาษากฎหมายที่ต้องใช้อยู่เสมอ ๆ ทำให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้มีความ เข้าใจภาษากฎหมาย เป็นลำดับรองลงมา

ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายในลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 นั้นมีความ เข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ จะพบว่า ผู้รับราชการทหารมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย = 40.567 และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย = 40.533 แสดงว่า บุคคลในทั้ง 2 กลุ่มอาชีพนี้มีความ เข้าใจภาษากฎหมายพอ ๆ กัน และเหตุที่บุคคลในกลุ่มอาชีพทั้ง 2 กลุ่มนี้มีความ เข้าใจภาษากฎหมายอยู่ในอันดับที่ 3 และ 4 ก็เป็นเพราะว่าบุคคลทั้ง 2 กลุ่มอาชีพนี้ไม่ค่อยจะมีโอกาสได้ทำงานในเรื่องของกฎหมาย อาจจะต้องรู้กฎหมายบ้างก็เพียง ในส่วนของตนเองว่ามีสิทธิและหน้าที่อย่างไร เช่น ผู้รับราชการทหารจะต้องรู้กฎหมาย พระธรรมนูญ พนักงานผลิตจะต้องรู้กฎหมายแรงงาน เป็นต้น

ส่วนประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่ำสุด คือประชาชนที่ประกอบอาชีพ ที่ใช้วิชาการ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล และครู ผู้ประกอบอาชีพนี้ต้องมีความชำนาญและ ได้รับการอบรมเทคนิคเฉพาะด้าน ดังนั้นการทำงานของผู้ประกอบการอาชีพนี้จะมุ่งเน้นไป ในทางใดทางหนึ่งเพียงทางเดียว จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการอาชีพ แพทย์ และพยาบาล จะไม่มีโอกาสได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของกฎหมายเลย จะมีอยู่บ้างก็เกี่ยวกับ พระราช บัญญัติการสาธารณสุข เกี่ยวกับการตั้งสถานพยาบาล การรักษาพยาบาล เป็นต้น อาชีพครู ก็เช่นเดียวกันที่ไม่มีโอกาสได้ทำงานเกี่ยวข้องกับกฎหมาย เพียงแต่จำเป็นต้องรู้ระเบียบ ข้าราชการครูเท่านั้น ซึ่งก็ได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่นำมาทำเป็นแบบทดสอบ เลย โดยลักษณะงานอาชีพเช่นนี้ จึงทำให้ผู้ประกอบการอาชีพที่ใช้วิชาการมีความเข้าใจภาษา กฎหมายต่ำที่สุด

อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอาชีพ ซึ่งเรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ อันดับ 1 ผู้บริหารและผู้จัดการ คะแนนเฉลี่ย 43.300 อันดับ 2 เสมียนพนักงาน

คะแนนเฉลี่ย 42.333 อันดับ 3 ผู้บริหารการทหาร คะแนนเฉลี่ย 40.567 อันดับ 4 พนักงานเกี่ยวกับการผลิต คะแนนเฉลี่ย 40.533 และอันดับ 5 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้วิชาการ คะแนนเฉลี่ย 37.133 จะเห็นได้ว่ามีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน สรุปได้ว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ กันมีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของอาชีพผู้บริหารและผู้จัดการ และอาชีพที่ต้องใช้วิชาการแล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันมากพอสมควร จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการบริหารและการจัดการมีความเข้าใจภาษากฎหมายแตกต่างจากประชาชนที่ประกอบอาชีพซึ่งใช้วิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึงระดับความเชื่อมั่น .05 เป็นผลทำให้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ที่ว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่างกัน เพราะมีความแตกต่างกันเพียงคู่เดียวเท่านั้น ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีความเข้าใจภาษากฎหมายไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นประชาชนที่ไม่ได้ทำงานด้านกฎหมาย ซึ่งก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่ไม่สามารถจะเข้าใจความหมายของกฎหมายอย่างถ่องแท้ ดังที่ ชานินทร์ กรัยวิเชียร (2527 : 69) กล่าวว่า "คำกฎหมายและภาษากฎหมายโดยตรง มีส่วนวนมีไวยากรณ์โดยเฉพาะ ซึ่งก่อให้เกิดความยากลำบากต่อคนธรรมดาจะเข้าใจได้"

6.2 เกี่ยวกับระดับการศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงสุดคือ ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เหตุที่ประชาชนในระดับการศึกษานี้ มีความเข้าใจภาษากฎหมายทั่วไป กฎหมายธุรกิจ เป็นวิชาบังคับรวมของทุกสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งนักศึกษาในระดับนี้ทุกคนต้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาพาณิชยกรรม และบริหารธุรกิจ ที่มีการศึกษาวิชากฎหมายมากกว่าทุกสาขาวิชา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

พุทธศักราช 2527 ซึ่งมีวิชาที่เป็นวิชาบังคับร่วม คือ พช 213 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป ซึ่งมีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับ ที่มาของกฎหมายศึกษาประเภทและประวัติกฎหมายไทย ขอบเขตการใช้กฎหมาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะบุคคล ทรัพย์ นิติกรรม หนี้และสัญญา อีกวิชาหนึ่งคือ พช. 312 กฎหมายธุรกิจ ศึกษาเอกเทศสัญญาว่าด้วยลักษณะ ข้อขายแลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ บิมี คำประกัน จำนำและจำนอง เป็นต้น ซึ่งก็จะเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชาจากกฎหมาย ที่ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษา ปวส. นั้น ล้วนแต่เป็นเรื่องที่อยู่ในแบบทดสอบทั้งนั้น อีกประการหนึ่งคือประชาชนในกลุ่มระดับการศึกษานี้จะต้องผ่านการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มาแล้วทั้งนั้น และการศึกษาในระดับ ปวช. ก็มีการศึกษากฎหมายมาบ้าง เมื่อศึกษาถึงระดับ ปวส. ก็จะทำให้ความรู้ทางด้านกฎหมายหนักแน่นและกว้างขวางยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนในระดับ ปวส. มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงกว่าระดับอื่น ๆ และเมื่อดูจากข้อมูลด้านการศึกษาของผู้นำแบบทดสอบ ในกลุ่มการศึกษาระดับ ปวส. มีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน มีเพียง 8 คน (19.95 %) เท่านั้น ที่ไม่เคยศึกษากฎหมายใด ๆ มาก่อนเลย นอกนั้นอีก 34 คน (80.95 %) เคยได้รับการศึกษากฎหมายเบื้องต้นในสถานศึกษาที่ศึกษาอยู่ และในจำนวน 34 คนนี้เอง มีผู้ที่เคยได้รับการศึกษากฎหมายอื่น ๆ อีก เป็นจำนวนถึง 13 คน (30.95 %)

ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายสูงเป็นอันดับ 2 คือประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เหตุที่ทำให้ความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนในกลุ่มนี้อยู่ในอันดับที่ 2 อาจจะเป็นเพราะการศึกษาระดับปริญญาตรีของแต่ละสถาบันนั้นไม่ได้มีการบังคับเรียนกฎหมาย หากแต่มีวิชากฎหมายไว้สำหรับเป็นวิชาเลือก ซึ่งนักศึกษาคนใดจะเลือกเรียนหรือไม่ก็ได้ จึงทำให้ผู้ทำแบบทดสอบในกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 55 คน มีจำนวนผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษากฎหมายใด ๆ เลย 22 คน (40 %) และมีจำนวน 33 คน (60 %) เคยได้รับการศึกษากฎหมายเบื้องต้นมาแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่ามีประชาชนในกลุ่มนี้ได้รับการศึกษากฎหมายอื่น ๆ อีกเลย

ประชาชนที่มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่ำสุดคือประชาชนที่สำเร็จการศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อศึกษาจากข้อมูลด้านการศึกษาของยูท่ายแบบ
ทดสอบพบว่า ประชาชนในกลุ่มระดับการศึกษานี้ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ปวช. (เทคนิค) โรงเรียนนายสิบทหารบก เมื่อศึกษาหลักสูตรแล้วปรากฏว่าการศึกษา
ในระดับนี้ต้องศึกษาวิชาสามัญ เช่นเดียวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ในวิชาสามัญนี้
มีวิชา ส.๐๗๑ ซึ่งอยู่ในหมวดสังคมศึกษา เป็นวิชากฎหมายที่ประชาชนควรรู้แต่ในหลักสูตร
ระบุว่าเป็นวิชาเลือก ดังนั้นนักเรียนจะเลือกเรียนหรือไม่เรียนก็ได้ ในโรงเรียนสามัญ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจะเป็นผู้เลือกว่าจะสอนวิชานี้หรือไม่ ถ้ามีบุคลากร
พอที่จะเปิดสอน แต่ถ้าไม่มีผู้สอนไม่ต้องสอนก็ได้ ส่วนวิทยาลัยเทคนิคและโรงเรียนนายสิบ
ที่นักเรียนมีโอกาสเลือกวิชาเรียนนั้น นักเรียนอาจเลือกเรียนหรือไม่เรียนวิชากฎหมายก็ได้
เมื่อดูจากข้อมูลด้านการศึกษาของยูท่ายแบบทดสอบ ปรากฏว่าจากจำนวนยูท่ายแบบทดสอบใน
ระดับการศึกษา ปวช. จำนวน 53 คน มีผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษากฎหมายใด ๆ เลย
จำนวน 26 คน (49.05 %) นอกจากนั้นจำนวน 27 คน (50.94 %) เคยได้รับ
การศึกษากฎหมายเบื้องต้นมาแล้ว และไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับการศึกษากฎหมายอื่น ๆ เลย
ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนในกลุ่มการศึกษานี้มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่ำสุด

แต่เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรียงตามลำดับคือ
ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีคะแนนเฉลี่ย 41.214
เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 ได้แก่ ประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีคะแนน
เฉลี่ย 41.185 อันดับ 3 คือประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีคะแนน
เฉลี่ย 38.944 จะเห็นได้ว่ามีคะแนนเฉลี่ยไล่เรียงกัน และเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้ว
ประชาชนทั้ง 3 ระดับการศึกษามีความเข้าใจภาษากฎหมายไม่แตกต่างกัน สรุปได้ว่าประชาชน
ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเข้าใจภาษากฎหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

ข้อที่ 2 ที่ว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเข้าใจภาษากฎหมายต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษากฎหมายโดยตรง อาจจะมีบางคนที่เคยศึกษากฎหมายมาบ้างแต่ก็เป็น การเรียนในห้องเรียน เป็นการเรียนเพื่อสอบเอาคะแนนเท่านั้น อาจจะไม่ใส่ใจจดจำ หรือนำมาคิดอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งไม่ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ก็ทำให้ลืมไป หรือทำให้ ไม่เข้าใจข้อความภาษากฎหมายที่แท้จริงได้

ผลจากการวิจัยนี้สรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจภาษากฎหมายอยู่ใน ระดับปานกลาง และมีความไม่เข้าใจภาษากฎหมายที่เป็นศัพท์กฎหมายโดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าศัพท์ที่นำมาทำเป็นแบบทดสอบนี้เป็นศัพท์กฎหมายที่ใช้กันอยู่ใน ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะตอนที่ 1 เป็นคำธรรมดา ที่เมื่อใช้ในความหมายทางกฎหมาย อาจมีความหมายที่แตกต่างออกไปจนอาจเกิดความเข้าใจผิดได้ และในตอนที่ 2 ของแบบทดสอบ เป็นศัพท์ที่มีอยู่ในตัวบทกฎหมาย ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายใช้พูดหรือใช้เขียนกันอยู่ เสมอ ๆ ประชาชนทั่วไปควรทราบความหมายของคำเหล่านี้เมื่อมีความจำเป็นต้องสนทนากับนักกฎหมาย ดังนั้นถ้าได้เข้าใจความหมายของศัพท์กฎหมายให้ดีแล้ว ประชาชนก็จะไม่ ตกเป็นผู้เสียเปรียบเนื่องจากความไม่เข้าใจกฎหมายอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.1 ควรจัดให้มีการศึกษากฎหมายอย่างกว้างขวาง เช่นจัดให้เป็นวิชา บังคับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจัดให้เป็นวิชาเลือกคือจะเปิดสอน ก็ได้อำเภอนุเคราะห์พอ แต่ถ้ามิมนุเคราะห์พอก็จะไม่เปิดสอน ถ้าจะให้วิชากฎหมายเป็นวิชา บังคับ อาจแก้ปัญหาได้โดยการเชิญวิทยากร ผู้พิพากษา หนายความ มาบรรยายความรู้ กฎหมายก็ได้

1.2 หน่วยงานที่ทำงานด้านกฎหมาย และต้องการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ของประชาชน เช่น กรมอัยการ คณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ชมรมนิติศาสตร์อาสาสมัคร ฯลฯ ควรจะได้จัดพิมพ์คู่มือเพื่อให้ความรู้ทางกฎหมาย และอธิบายคำศัพท์กฎหมายให้มากขึ้น

1.3 บุคคลที่ทำงานด้านกฎหมายโดยตรง เช่น ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา ควรจะได้คำนึงถึงการใช้ศัพท์กฎหมายในการพูดกับประชาชนว่าประชาชนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด ถ้าได้มีการแปลความหมายและอธิบายความประกอบ ก็จะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยภาษากฎหมายในลักษณะอื่น ๆ บ้าง เช่น การวิเคราะห์ข้อความต่อเนื่องในคำพิพากษาศาลฎีกา

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้ประมวลกฎหมายอื่น เช่นประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น เพราะความหมายของคำ ๆ เดียวกันในแต่ละประมวลกฎหมายอาจมีความหมายไม่เหมือนกันก็ได้

2.3 ควรมีการวิจัยโดยใช้กลุ่มอาชีพเดียวและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงานกับกฎหมายแรงงาน กลุ่มนักธุรกิจกับกฎหมายธุรกิจเพื่อทำให้ทราบว่า กลุ่มอาชีพนั้นมีความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรงอย่างไรบ้าง

ဘဏ္ဍာရန်ကုန်

บรรณานุกรม

คลอสเนอร์, วิลเลียม เจ และ เกร็ก วณิกสกุล. "กฎหมายกับสังคม," จุลพาท.

28(3) : 89 - 90 ; พฤษภาคม - มิถุนายน 2524.

ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. การประเมินผลทางการศึกษา. ม.ป.ท., 2523. อักสาเนา.

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานกฎหมายเมืองไทย

และประมวลคำอธิบายทางนิติศาสตร์. วรรณคร : โรงพิมพ์ไทยเซม, 2493.

ชานินทร์ กรัยวิเชียร. "การจัดการศึกษาวิชากฎหมาย ตอน 2", บทบัญญัติ. 21(3) :

665 - 665 ; กรกฎาคม 2506.

_____. ภาษากฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สวนพิมพ์, 2527.

_____. "ภาษากฎหมายไทย", วารสารกฎหมาย. 10(3) : 1 - 40 ; กรกฎาคม -

พฤศจิกายน 2529.

นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์ และเบญจระ เถิงกิชู. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย.

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทธิศการพิมพ์, 2528. อักสาเนา.

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์. การวิเคราะห์ความแปรปรวน : ประยุกต์เพื่อการวิจัย.

ม.ป.ท. อักสาเนา.

บำรุงสุข สีหอำไพ. "กฎหมายกับประชาชน", บทบัญญัติ. 34(4) : 606 - 610 ;

2520.

มะออบ โปษะกฤษณะ. "การศึกษาวินิจฉัยภาษาไทยเบื้องต้นมีผลต่อการศึกษาวินิจฉัยกฎหมายเพียงใด",

วารสารนิติศาสตร์. 2(2) : 89 - 97 ; กันยายน 2513.

ไพจิตร ปุณณพันธ์. "การใช้ถ้อยคำในกฎหมายอาญา", วารสารกฎหมาย. 3(1) :

34 - 39 ; มกราคม - เมษายน 2520.

นิพาศน์ โปทะนันท์. "ความสำคัญผิดในข้อกฎหมาย", วารสารกฎหมาย. 1(1) :

69 - 73 ; มกราคม 2517.

บุคิธรรม, กระหวาง. การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., 2511.

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ม.ป.ท., 2511.

ราชบัญชา, หลวง. โวหารกรรมสวัสดิ์. ม.ป.ท., 2454.

แรงงาน, กรม. การจัดมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย). พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,

2512.

วิชา มหาคุณ. การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

รุ่งเรืองธรรม, 2513.

_____. "กฎหมายและสังคม : การศึกษากฎหมายในทางสังคมวิทยา", วารสารกฎหมาย.

8(1) : 16 - 33 ; มิถุนายน 2526.

ศรินครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย. คู่มือการเขียนบทนิพนธ์ (รายงานภาคนิพนธ์ ปรินิพนธ์).

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสมมติการพิมพ์จำกัด, 2531.

สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. บันทึกเรื่องเมืองสยาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประจักษ์

การพิมพ์, 2526.

ลัก กอแสงเรือง. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 - 6. กรุงเทพฯ :

แสง สุธการพิมพ์, 3523.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. ประชุมปารุสภาและคำอภิปรายของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช.

ม.ป.ท., 2509.

เสริม วินิจัยกุล. "งานร่างกฎหมาย", นิติสาร. 22(1) : 80 - 89 ;

มกราคม 2494.

หยุด แสงอุทัย. "การร่างกฎหมาย", นิติสาร. 20(2) : 315 - 328 ; เมษายน -

มิถุนายน 2492.

อรรถรณ คัมภีร์เจริญรัตน์. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เอกสารประกอบการสอน

วิชาสถิติ 511. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ท., ม.ป.ป. อักสำเนา.

อุทัย ศุภนิคย์. ประมวลศัพท์กฎหมายไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2526.

อุทัย หิรัญโต. ประมวลบทวิเคราะห์และอธิบายศัพท์กฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเคียนส์ไทร์, 2522.

อัยการ, กรม. ประชาชน...กฎหมายที่ควรรู้. กรุงเทพฯ : บริษัทบพิตรการพิมพ์, 2528.

Maemillan, Lord. Law and Other Things. London : Combridge University
Press, 1937.

Radcliffe, Viscount. "Foreword," in The Language of the Law. selected
and edited by Louis Bloom - Cooper. foreward. The Macmillan
Company, 1965.

• **חורבנות**

ח חכמשתרת

1. ข้อความภาษากฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยนำไปสร้างเป็นแบบทดสอบ จำนวน 70 ข้อความ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อความภาษากฎหมาย ที่มีความหมายในทางกฎหมายแตกต่าง จากความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไป จำนวน 35 ข้อความ (ข้อ 1 - 35)

1. การหมั้น หมายถึงการที่ฝ่ายชายกับฝ่ายหญิงตกลงว่าจะทำการสมรสกัน และต้องมีของหมั้นด้วย
2. ของหมั้น หมายถึงของที่ฝ่ายชายนำไปให้ฝ่ายหญิงก่อนการสมรส
3. สินสอด หมายถึงทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบไว้ให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง
4. การสมรส จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียนสมรสที่อำเภอแล้ว
5. ผู้เยาว์ หมายถึงผู้ที่มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ และยังไม่สมรส
6. ผู้ปกครอง หมายถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดาของผู้เยาว์ การที่จะเป็น ผู้ปกครองได้มี 2 ทางคือ
 1. โดยคำสั่งของศาล
 2. ตามพินัยกรรมระบุ
7. ผู้จัดการมรดก คือบุคคลที่มีสิทธิและหน้าที่กระทำการอันจำเป็นแก่กองมรดกตาม คำสั่งในพินัยกรรม
8. พินัยกรรม หมายถึงคำสั่งของผู้ตาย ที่สั่งไว้ก่อนตายว่าเมื่อตนตายไปแล้วจะ มอบทรัพย์สินให้กับผู้ใด มีทั้งแบบที่ทำด้วยวาจา และทำด้วยเอกสาร ที่ต้องลงลายมือชื่อกำกับด้วย
9. ผู้รับพินัยกรรม หมายถึงบุคคลที่พินัยกรรมระบุว่าจะยกทรัพย์สินให้
10. ทายาท หมายถึงผู้สืบสกุล ผู้ควรรับมรดก

11. ทรัพย์สินมรดก หมายถึงทรัพย์สินและสิทธิของผู้ตายที่จะตกทอดแก่ทายาท
12. บุพการี หมายถึง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย
13. บุตร หมายถึง เด็กที่เกิดจากชายหญิงที่จดทะเบียนสมรสกัน
14. บิดา หมายถึง ชายที่เป็นผู้ให้กำเนิดเด็กและจดทะเบียนสมรสกับมารดา
15. บุตรบุญธรรม หมายถึง เด็กที่บุคคลอื่นนำไปเลี้ยงและจดทะเบียนสมรสกับมารดา
16. คาทกแทน หมายถึง เงินที่ชดเชยค่าเสียหายต่อเกียรติยศและชื่อเสียง
17. บำเหน็จ หมายถึง เงินค่าจ้าง
18. การหย่า ต้องมีการจดทะเบียนหย่าที่อำเภอ
19. สามี หมายถึง ชายที่จดทะเบียนสมรสกับหญิง
20. ภริยา หมายถึง หญิงที่จดทะเบียนสมรสกับชาย
21. นิติบุคคล จะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
22. เจ้าหนี้ หมายถึง บุคคลที่เป็นเจ้าของหนี้ ผู้ขายเชื่อ หรือผู้ให้กู้ยืมทรัพย์สิน
23. ลูกหนี้ หมายถึง ผู้เป็นหนี้ ผู้ให้ยืมทรัพย์สินบุคคลอื่นมา
24. เงื่อนไข หมายถึง ข้อความที่กำหนดไว้ซึ่งบังคับตามแต่กรณี
25. ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่ปัจจุบัน
26. วิกลจริต หมายถึง บุคคลที่มีจิตผิดปกติโดยการลงความเห็นของแพทย์
27. สิ้นอายุ หมายถึง บุคคลที่หายไปเกิน 7 ปี และมีคำสั่งจากศาล
28. สัญญา ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร และมีพยาน
29. บรรลุนิติภาวะ หมายถึง บุคคลที่อายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือไม่ถึง 20 ปี แต่ทำการสมรสแล้ว
30. การค้าประกัน ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการลงลายมือชื่อ
31. จำนอง หมายถึง การทำสัญญาเป็นประกันการชำระหนี้ แต่ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน

32. บุคคลล้มละลาย หมายถึงบุคคลที่มีหนี้สินต้นพันตัว
33. การซื้อขาย หมายถึงการนำเงินแลกกับสิ่งของ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันด้วย
34. การให้ จะมีผลทางกฎหมายเมื่อทำเป็นเอกสารสัญญา
35. คอถด หมายถึงทรัพย์สินที่เจ้าทรัพย์ได้มาเป็นครั้งคราว จากผู้ที่ได้ใช้ทรัพย์สินนั้น

ตอนที่ 2 ข้อความภาษากฎหมายที่มีใช้ในคัมภีร์กฎหมายโดยเฉพาะ จำนวน 35 ข้อความ (ข้อ 36 - 70)

36. โมฆะ หมายถึงสัญญาใด ๆ ที่ไม่มีผลใช้บังคับ
37. โมฆียะ หมายถึงสัญญาใด ๆ ที่มีผลใช้บังคับจนกว่าจะถูกบอกล้าง
38. สัตยบัน หมายถึงการยอมรับข้อตกลง
39. คนไร้ความสามารถ หมายถึงบุคคลที่กระทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยตนเองไม่ได้ และมีคำสั่งจากศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถ
40. ผู้อนุบาล หมายถึงบุคคลที่ทำนิติกรรมแทนคนไร้ความสามารถ
41. คนเสมือนไร้ความสามารถ หมายถึงผู้ที่ไม่สามารถทำนิติกรรมบางอย่างได้ และมีคำสั่งจากศาลให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ
42. ผู้พิทักษ์ หมายถึงบุคคลที่ยินยอมให้คนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรม
43. สินส่วนตัว หมายถึงทรัพย์สินที่ได้มาก่อนการสมรส
44. สินสมรส หมายถึงทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากการสมรส
45. กลฉ้อฉล หมายถึงการกระทำให้คู่สัญญาเข้าใจผิด
46. ค่าฤชาธรรมเนียม หมายถึงค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียแก่ศาล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการฟ้องหรือสู้คดี

47. ผู้แทนโดยชอบธรรม หมายถึงมีคามารดาของผู้เยาว์
48. ผู้สืบสันดาน หมายถึงผู้สืบสกุลลงไปเป็นสายตรง
49. ทายาทโดยธรรม หมายถึงผู้มีสิทธิรับมรดกด้วยวิธีทางกฎหมาย
50. ลาภมิควรได้ หมายถึงการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมา และทำให้บุคคลนั้นเสียเปรียบ
51. ค่าสินไหมทดแทน หมายถึงการเรียกเอาค่าชดเชยเพราะการทำละเมิด
52. ทรัพย์สินสิทธิ หมายถึงสิทธิของบุคคลที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินนั้นเกิดขึ้นได้เพราะมีกฎหมายรับรอง จะตั้งขึ้นเองโดยนิติกรรมไม่ได้
53. บุคคลสิทธิ หมายถึงสิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคล เกิดขึ้นได้โดยการทำนิติกรรม
54. สัญญาประนีประนอมยอมความ หมายถึงสัญญาที่ทำขึ้นเพื่อระงับข้อพิพาท
55. อายุความ หมายถึงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้
56. เอกสารฝ่ายเมือง หมายถึงเอกสารที่ทำต่อนานายอำเภอ
57. การแปลงหนี้ใหม่ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสัญญา เพื่อให้หนี้นั้นระงับไป
58. การพ้นวิสัย หมายถึงการไม่อาจล่วงรู้ข้อเท็จจริงได้
59. แกงไต หมายถึงการทำสัญญาลักษณะใด ๆ หรือรอยช้ำเขียน
60. ละเมิด หมายถึงการกระทำต่อคนอื่นโดยผิดกฎหมายทำให้เขาเสียหาย uto กายและทรัพย์สินโดยการจงใจ
61. มูลหนี้ หมายถึงฐานที่ทำให้เกิดหนี้ระหว่างกัน
62. นิติกรรม หมายถึงการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและใจสมัคร
63. อสังหาริมทรัพย์ หมายถึงทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ไม่ได้
64. สังหาริมทรัพย์ หมายถึงทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้
65. สังกะทรัพย์ หมายถึงสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยปกติอาจใช้ของอื่นอันเป็นประเภทเดียวกันมีปริมาณเท่ากันแทนกันได้

66. โลกยทรัพย์สิน หมายถึงสิ่งทรัพย์สินที่เสื่อมสลายไปเพราะการใช้นั้น
67. ทรัพย์สินแบ่งได้ หมายถึงทรัพย์สินอันอาจแยกกันเป็นส่วน ๆ ได้ และมีความสมบูรณ์ในตัว
68. ทรัพย์สินแบ่งไม่ได้ หมายถึงทรัพย์สินอันไม่อาจแยกออกจากกันได้
69. ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ หมายถึงทรัพย์สินที่ไม่อาจถือเอาได้ และไม่สามารถโอนกันได้
70. ส่วนควบของทรัพย์สิน หมายถึงสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของทรัพย์สินนั้นโดยสภาพแห่งทรัพย์สิน หรือจารีตประเพณีของท้องถิ่น

2. ข้อทดสอบ จำนวน 70 ข้อนี้ เป็นข้อทดสอบที่ได้หาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว (ดูตารางค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก แต่ละรายข้อได้จากภาคผนวก ข.) แล้วนำข้อสอบนี้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบด้วยวิธีของ Kuder - Richardson สูตรที่ 20 ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.91

ข้อสอบชุดนี้ประกอบด้วย

1. จกหมายขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกให้เป็นผู้ทำแบบทดสอบ
2. คำอธิบายในการทำแบบทดสอบชุดนี้
3. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทำแบบทดสอบ
4. คำถามตอนที่ 1 จำนวน 35 ข้อ
5. คำถามตอนที่ 2 จำนวน 35 ข้อ

(ดูจากภาคผนวก ข.)

ภาคผนวก ข.

25 พฤศจิกายน 2529

เรียน ท่านผู้ทำแบบทดสอบ

ดิฉันนางสาวศุภรณี อุณหั่นทน เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก
 ภาษาศาสตร์การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำ
 วิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาความเข้าใจภาษากฎหมายของประชาชนในจังหวัดสระบุรี"
 ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผศ.ดร.ประพาศน์ พุทธิประภา และ ผศ.วิฑู
 ไสวงค์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านทำแบบทดสอบฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำ
 วิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

อนึ่ง ข้อเขียนใด ๆ ที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่าน ดิฉันจะนำมาเป็น
 ประโยชน์เฉพาะในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เท่านั้น และจะเก็บไว้เป็นความลับ

ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบ

ขอบคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศุภรณี อุณหั่นทน)

คำอธิบายในการทำแบบทดสอบ

ก. แบบทดสอบชุดนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว 1 ชุด ให้ท่านกรอกข้อมูลส่วนตัวของท่านลงในช่องว่างให้ครบและเป็นจริง ข้อมูลบางส่วนท่านต้องศึกษารายละเอียดในวงเล็บท้ายข้อก่อนที่จะกรอกข้อมูลลงไป

2. แบบทดสอบความเข้าใจภาษากฎหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนละ 35 ข้อ รวม 70 ข้อ ให้ท่านทำเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องตัวอักษรที่ต้องการเลือก ในกระดาษคำตอบที่แนบมาให้พร้อมกับแบบทดสอบชุดนี้

ข. ข้อความภาษากฎหมายที่ปรากฏในแบบทดสอบชุดนี้ ถือเอาความหมายที่เป็นไปตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 เป็นคำภาษากฎหมายที่ใช้กันโดยทั่วไป แต่มีความหมายแตกต่างไปจากความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไป

ลักษณะที่ 2 เป็นคำภาษากฎหมายที่ใช้ในต้วบทกฎหมายโดยเฉพาะ

ข้อมูลส่วนตัว ข้อ 1-4 กรอกข้อความลงไปตามความเป็นจริง

ข้อ 5-10 กาเครื่องหมาย (/) ลงในช่องสี่เหลี่ยมหน้าข้อความที่ท่านเลือก

1. เพศ _____

2. อายุ _____

3. สถานที่ทำงาน _____

4. ตำแหน่ง _____

5. หมวดอาชีพ 1 2 3 4 5

(หมวดอาชีพในนี้แบ่งออกเป็น 5 หมวดอาชีพ คือ

1. แพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์
2. นักบริหาร ของทั้งหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน
3. พนักงานธนาคาร และพนักงานขององค์กรโทรศัพท์
4. พนักงานเกี่ยวกับการผลิต
5. ทหาร)

6. ระดับการศึกษา 1. วุฒิ _____ 2. วุฒิ _____ 3. วุฒิ _____

(ระดับการศึกษาในที่นี้ หมายความว่าท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด
ระดับหนึ่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้คือ

1. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือวุฒิเทียบเท่าที่มีชื่อเรียก
เป็นอย่างอื่น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือวุฒิเทียบเท่า
ที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น
3. ระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย วิทยาลัย ทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ)

7. ท่าน ☐ เคย ☐ ไม่เคย ได้รับการศึกษากฎหมายเบื้องต้น
(เช่นกฎหมายเบื้องต้น, ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับกฎหมาย, กฎหมายที่ประชาชน
ควรรู้)
8. ท่าน ☐ เคย ☐ ไม่เคย ได้รับการศึกษากฎหมายอื่น ๆ
นอกเหนือจากในข้อ 7.
9. ท่าน ☐ เคย ☐ ไม่เคย ได้รับการอบรมด้านกฎหมาย
10. ท่าน ☐ เคย ☐ ไม่เคย ทำงานเกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ตอนที่ 1 ข้อทดสอบจากข้อ 1-35 นี้ ข้อความที่ขีดเส้นใต้ของแต่ละข้อ เป็นข้อความที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป ท่านมีความเข้าใจว่า ข้อความต่าง ๆ เหล่านี้มีความหมายในทางกฎหมายอย่างไร โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ลงในกระดาษคำตอบที่แนบมากับแบบทดสอบนี้ ตามที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุด

1. การหมั้น จะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว
 - ก. การที่ฝ่ายชายสัญญาว่าจะทำการสมรสกับหญิง
 - ข. การที่พ่อแม่ของฝ่ายชายตกลงกับฝ่ายหญิงว่าจะให้ชายหญิงนี้ทำการสมรสกัน
 - ค. ฝ่ายลายนำของมาให้ฝ่ายหญิง เพื่อเป็นประกันว่าจะทำการสมรสกัน
 - ง. ฝ่ายหญิงนำของมาให้ฝ่ายชาย เพื่อเป็นประกันว่าจะทำการสมรสกัน
2. ของหมั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่หญิง เมื่อใดที่มีการสมรสกันแล้ว
 - ก. ของที่ฝ่ายชายนำไปให้แก่ฝ่ายหญิง
 - ข. ของที่ฝ่ายหญิงนำไปให้แก่ฝ่ายชาย
 - ค. ของที่ฝ่ายชายสัญญาจะนำไปให้ภายหลังการสมรส
 - ง. ของที่ให้แก่ฝ่ายหญิงไว้เพื่อเป็นหลักประกันในการร้องขอให้ศาลบังคับให้มีการสมรส
3. ถ้าไม่มีการสมรส ฝ่ายชายเรียก สินสอด คืนได้
 - ก. ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบไว้ให้แก่ฝ่ายหญิงภายหลังการสมรส
 - ข. ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบไว้ให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง
 - ค. ทรัพย์สินที่บิดามารดาของฝ่ายชายจะต้องให้ฝ่ายหญิงไว้ เพื่อเป็นค่าจ้างงานเลี้ยงในการสมรส
 - ง. ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบไว้ให้แก่ฝ่ายหญิงเพื่อเป็นหลักฐานในการสมรส

4. การสมรส จะทำได้เมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว

การสมรส จะสมบูรณ์เมื่อ

ก. มีการทำบุญเลี้ยงพระ

ข. หลังนำพระพุทธรูป

ค. เลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน

ง. จดทะเบียนค่อนานายอำเภอ

5. ผู้เยาว์ จะทำนิติกรรมได้ต้องได้รับความยินยอมจาก ผู้ปกครอง

"ผู้เยาว์" หมายถึง

ก. บุคคลที่ยังอยู่ในวัยเรียน

ข. บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี

ค. บุคคลที่อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง

ง. ถูกทุกข้อ

6. "ผู้ปกครอง" หมายถึง

ก. บุคคลที่ศาลตั้งขึ้นให้เป็นผู้ปกครอง

ข. ญาติผู้ใหญ่ของผู้เยาว์

ค. บิดามารดาของผู้เยาว์

ง. พี่น้องของผู้เยาว์

ผู้จัดการมรดก มีสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็น เพื่อให้การเป็นตามคำสั่ง
เจ้าชักแห่งพันธุกรรม

7. "ผู้จัดการมรดก" หมายถึง

ก. ผู้จัดการ แบ่งมรดกให้ผู้รับพันธุกรรม

ข. ผู้จัดการใด ๆ เพื่อแบ่งมรดกให้แก่ทายาท

ค. ทัวแทนของผู้เยาว์ที่ได้รับมรดก

ง. ผู้ที่เป็นบุคคลใกล้ชิดของผู้ทำพันธุกรรม

8. "พินัยกรรม" หมายถึง

- ก. เอกสารที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร
- ข. เอกสารที่ระบุถึงการยกทรัพย์สินให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง
- ค. เอกสารที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรและเก็บไว้เป็นความลับ
- ง. เอกสารที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการลงลายมือชื่อของผู้ทำเอกสารนั้น

9. ทายาคนผู้มีสิทธิรับมรดก ได้แก่ ทายาทโดยธรรม และผู้รับพินัยกรรม

- ก. บุตรของผู้ทำพินัยกรรม
- ข. น้องของผู้ทำพินัยกรรม
- ค. หลานของผู้ทำพินัยกรรม
- ง. บุคคลซึ่งพินัยกรรมระบุไว้

ทายาท ไม่จำเป็นต้องรับมรดกเกินกว่า ทรัพย์สินมรดก ที่ตกทอดให้แก่ตน

10. "ทายาท" หมายถึง ...

- ก. บุตร
- ข. คู่สมรส
- ค. บุคคลที่พินัยกรรมระบุไว้
- ง. ถูกทุกข้อ

11. "ทรัพย์สินมรดก" หมายถึง ...

- ก. ทรัพย์สินของผู้ตายที่จะตกทอดแก่ทายาท
- ข. ทรัพย์สินและสิทธิของผู้ตายที่จะตกทอดแก่ทายาท
- ค. ทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากการตายของผู้ตาย
- ง. เงิน ทอง และที่ดินที่ระบุไว้ในพินัยกรรม

12. ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของคน เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้

- ก. พ่อ แม่
- ข. พี่ น้อง
- ค. คู่สมรส
- ง. ลุง ป้า น้า อา

ตามมาตรา 1561 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีใจความว่า
 "บุตรมีสิทธิฟ้องขอสกุลของบิดา"

13. "บุตร" หมายถึง ...

- ก. เด็กผู้ชาย
- ข. เด็กผู้ชายที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี
- ค. เด็กที่ใช้นามสกุลของผู้ให้กำเนิด
- ง. เด็กที่เกิดจากชายหญิงที่จดทะเบียนสมรส

14. "บิดา" หมายถึง ...

- ก. ชายที่อยู่กินกับมารดา
- ข. ชายที่เป็นผู้ให้กำเนิดเด็ก
- ค. ชายที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับมารดา
- ง. ชายที่เป็นผู้ให้กำเนิดเด็ก และจดทะเบียนสมรสกับมารดา

15. บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นจะต้องมีอายุมากกว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

- ก. เด็กที่อยู่ในความปกครองของบุคคลอื่น
- ข. เด็กที่อยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า และบุคคลอื่นรับไปเลี้ยงดู
- ค. เด็กที่บุคคลอื่นรับเอาไปเลี้ยงดูและจดทะเบียนไว้
- ง. เด็กที่พ่อแม่ของเด็กนั้นยกให้บุคคลอื่นรับเอาไปเลี้ยงดู

16. ชายคู่นั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นซึ่งข่มขืนกระทำชำเราหญิงคู่นั้นได้
- เงินที่ชดเชยค่าเสียหายต่อกาย
 - เงินที่ชดเชยค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง
 - เงินที่ให้ไว้เพื่อจะได้ไม่คิดใจเอาความ
 - เงินที่ชายคู่นั้นเรียกเอาเพื่อมอบให้หญิงคู่นั้น
17. ในกรณีที่พินัยกรรมไม่ได้กำหนดบำเหน็จไว้ ผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลให้กำหนดบำเหน็จภายหลังก็ได้
- รางวัล
 - ค่าใช้จ่าย
 - เงินทดแทน
 - ค่าจ้าง
18. การหย่า นั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย หรือโดยคำพิพากษาของศาล การหย่าจะสมบูรณ์ต่อเมื่อ ...
- แยกกันอยู่
 - คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย
 - จดทะเบียนหย่าที่อำเภอ
 - คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีชู้
- สามี ภรรยา ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน
19. "สามี" หมายถึง ...
- ชายที่อยู่กินกับหญิง
 - ชายที่แต่งงานกับหญิง
 - ชายที่จดทะเบียนสมรสกับหญิง
 - ชายที่อุปการะเลี้ยงดูและยกย่องหญิง

20. "ภริยา" หมายถึง ...

- ก. หญิงที่อยู่กินกับชาย
- ข. หญิงที่แต่งงานกับชาย
- ค. หญิงที่อยู่ในความอุปการะของชาย
- ง. หญิงที่จดทะเบียนสมรสกับชาย

21. นิติบุคคล ย่อมมีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา
สิ่งใดต่อไปนี้ไม่ใช่ "นิติบุคคล"

- ก. วัด
- ข. บริษัทจำกัด
- ค. มหาวิทยาลัย
- ง. ร้านสหกรณ์ในโรงเรียน

มาตรา 194 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวว่า "เจ้าหนี้" ย่อมมีสิทธิ
จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

22. "เจ้าหนี้" หมายถึง ...

- ก. เจ้าของหนี้
- ข. ผู้ขายเชื่อ
- ค. ผู้ให้กู้ยืมทรัพย์
- ง. ถูกทุกข้อ

23. "ลูกหนี้" หมายถึง ...

- ก. ผู้เป็นหนี้
- ข. บุตรของผู้เป็นหนี้
- ค. ผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- ง. ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากผลของสัญญา

24. นิติกรรมใด มีเจตนาเป็นเจตนาบังคับก่อน นิติกรรมนั้นย่อมเป็นผลต่อเมื่อเจตนาอันสำเร็จแล้ว
- สัญญา
 - ข้อตกลง
 - ข้อความที่ไต่บังคับอันเกิดจากเวลา
 - ข้อความที่กำหนดไว้เพื่อไต่บังคับตามแต่กรณี
25. ข้อราชการทั้งปวงนั้น ท่านถือว่ายอมมีมูลสำเนา ณ ถิ่นที่ทำการตามตำแหน่งหน้าที่
- ถิ่นที่อยู่
 - ถิ่นที่เกิด
 - ถิ่นที่อยู่ของบิดามารดา
 - ถิ่นที่อยู่ของสามีหรือภรรยา
26. ถ้าความวิกลจริตถึงขนาดที่จะนอนอยู่ร่วมกันจนสามภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- ศาลพิพากษาให้เป็นคนวิกลจริต
 - ต้องมีผู้คอยควบคุมดูแลความประพฤติ
 - แพทย์ลงความเห็นว่ามีจิตฟั่นเฟือน
 - มีความทุรกาย และทำร้ายผู้อื่น
27. สามี หรือภริยา ถูกศาลสั่งให้เป็นคน สาปสูญ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- หายไปเกิน 3 ปี
 - หายไปเกิน 7 ปี
 - หายไปจากภูมิลำเนา
 - กำนันให้คำรับรองว่าบุคคลนั้นหายไปจริง

28. มาตรา 368 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กล่าวว่า "สัญญาที่ห้ามให้
 ตีความไปตามประสงค์ในทางสุจริต โดยวิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย"
- การตกลงกันโดยวาจา
 - การตกลงกันโดยวาจา และมีพยานอย่างน้อย 2 คน
 - การตกลงกันโดยการทำเป็นลายลักษณ์อักษร
 - การตกลงกันโดยวาจาว่าจะชำระหนี้ และมีพยาน
29. บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา
- อายุ 18 ปีบริบูรณ์
 - เมื่อสมรสตามกฎหมายแล้ว
 - เมื่อทำบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว
 - เมื่อบิดามารดาเสียชีวิตหมดแล้ว
30. การค้าประกัน คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง
 เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้
- การรับรองว่าลูกหนี้เป็นคนดีไว้ใจได้
 - การสัญญาด้วยวาจาว่าจะใช้หนี้แทนให้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้
 - มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรและลงลายมือชื่อผู้ค้าประกัน
 - มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรและลงลายมือชื่อเจ้าหนี้กับลูกหนี้
31. อภินิหาร นำบ้านไปจำนองไว้กับธนาคาร
- ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า "จำนอง" อย่างไร
- การเอาทรัพย์สินส่งมอบไว้กับบุคคลอื่นเป็นการประกันการชำระหนี้
 - การทำสัญญาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน
 - การนำเอาทรัพย์สินของคนอื่นไปเป็นการประกันชำระหนี้ของตนเอง
 - ถูกทุกข้อ

32. พงษ์เดช ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย
ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า "ล้มละลาย" อย่างไร
- ป่วยหนัก
 - มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - ไม่มีมรดกที่จะให้แก่ทายาท
 - ต้องขายทรัพย์สินที่มีอยู่เพื่อใช้หนี้
33. การซื้อขาย คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้อีกบุคคลหนึ่ง โดยมีการตกลงราคากัน
สิ่งใดต่อไปนี้ เป็น "การซื้อขาย"
- ลูกค้าเข้าไปรับประทานอาหารในร้านอาหาร
 - การนำเสื้อผ้าเก่า ๆ แลกกับไข่
 - การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามราคาประเมิน
 - ถูกทุกข้อ
34. การให้ คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งโอนทรัพย์สินของคนให้โดยเสน่หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น
การให้ จะสมบูรณ์เมื่อ ...
- รับรองว่าจะมีการให้
 - ผู้รับมอบชำระหนี้หมดแล้ว
 - ส่งมอบทรัพย์สินที่ให้
 - ทำเป็นเอกสารสัญญา
35. ดอกเบี้ย ในทางนิติบัญญัติ หมายถึงทรัพย์สินที่ได้เป็นครั้งคราวแก่เจ้าทรัพย์สินจากผู้อื่นที่ได้ใช้ทรัพย์สินนั้น
ก. เงินเคียน	ข. เงินค่าจ้าง
ค. เงินปันผล	ง. เงินรางวัลจากการชิงโชค

ตอนที่ 2 ข้อทดสอบจากข้อ 36-70 นี้ ข้อความที่ขีดเส้นใต้ของแต่ละข้อ เป็นข้อความภาษากฎหมายที่มีใช้ในตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะ ท่านมีความเข้าใจข้อความต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ลงในกระดาษคำตอบที่แนบมากับแบบทดสอบนี้ ตามที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุด

36. ถ้าได้มีข้อตกลงกันว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อผิดสัญญาหมั้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

- ก. ยกเลิก
- ข. เลื่อนไป
- ค. ไม่สมบูรณ์
- ง. ไม่มีผลใช้บังคับ

37. การหมั้นที่ผู้เยาว์ทำโดยปราศจากความยินยอมเป็น โมฆียะ

- ก. ไม่สมบูรณ์
- ข. ไม่มีผลใช้บังคับ
- ค. มีผลใช้บังคับจนกว่าจะถูกบอกล้าง
- ง. การไม่ยอมรับข้อตกลง

38. ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไป โดยปราศจากความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่ง นิติกรรมนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งให้ สัตยาบัน

- ก. คำสาบาน
- ข. การยอมรับข้อตกลง
- ค. การเปลี่ยนสัญญาใหม่
- ง. ให้อามิสสินจ้าง

39. บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ ต้องจัดให้อยู่ในความอุปบาล
- ก. คนวิกลจริตที่แพทย์รับรองว่าวิกลจริตจริง
 - ข. คนที่มีความประพฤติกเล่เล่ สุ่มเสี่ยง
 - ค. คนวิกลจริตซึ่งศาลพิจารณาแล้วสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
 - ง. คนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว จนไม่สามารถทำนิติกรรมใด ๆ ได้อีก
40. ความกฎหมายถือว่า ผู้อนุบาล เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคนไร้ความสามารถ
- ก. ผู้ทำนิติกรรมแทนคนไร้ความสามารถ
 - ข. ผู้นำนำให้คนไร้ความสามารถทำนิติกรรม
 - ค. ผู้อนุญาตให้คนไร้ความสามารถทำนิติกรรม
 - ง. ผู้ดูแลรักษาให้คนไร้ความสามารถหายเจ็บป่วย
41. บุคคลที่ร่างกายพิการ จิตพินทุ์ไม่สมบูรณ์ประกอบ จะเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ก็ต่อเมื่อ ...
- ก. มีคำสั่งจากศาล
 - ข. มีผู้ร้องขอต่อศาล
 - ค. มีคำรับรองจากแพทย์ว่าสติพินทุ์ไม่จริง
 - ง. มีคำสั่งจากศาลและประกาศในราชกิจจานุเบกษา
42. คนเสมือนไร้ความสามารถจะต้องอยู่ในความดูแลของผู้พิทักษ์
- ก. ผู้ทำนิติกรรมแทนคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - ข. ผู้อนุญาตให้คนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรมบางประการ
 - ค. ผู้ที่คุ้มครองทรัพย์สินของคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - ง. ผู้ที่ตัดสินใจแทนคนเสมือนไร้ความสามารถ

43. สินส่วนตัว ของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ
- ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนการสมรส
 - ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรส
 - ทรัพย์สินที่มอบให้บิดามารดาของฝ่ายหญิง
 - ทรัพย์สินที่เป็นค่าใช้จ่ายในการสมรส
44. ในกรณีที่สงสัยว่า ทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็น สินสมรส หรือมิใช่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส
- ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนการสมรส
 - ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรส
 - ทรัพย์สินที่มอบให้บิดามารดาของฝ่ายหญิง
 - ทรัพย์สินที่เป็นค่าใช้จ่ายในการสมรส
45. สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะถูก กลฉ้อฉล เป็นอันระงับ เมื่อเวลาใดผ่านพ้นไปแล้วเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รู้
- การฉ้อโกง
 - การฉ้อสัญญา
 - การกระทำให้คู่สัญญาเข้าใจผิด
 - การถูกริบทรัพย์สินหลังการสมรส
46. คำถาวรกรรมนิยม ในการขายทอดคดลค่นั้ให้ฝ่ายเจ้าหน้าเป็นผู้ออก
- คำทนายความ
 - คำกรรมนิยมศาล
 - ค่าใช้จ่ายในการประกาศขาย
 - ถูกทุกข้อ

47. การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตร ในระหว่างการที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน
- บิดา มารดา
 - ผู้อุปการ
 - ผู้พิทักษ์
 - ทนายความ
48. ผู้สืบสันดาน จะรับมรดกได้ต่อเมื่อมีสิทธิสมบูรณ์ในการรับมรดก
- พี่น้อง
 - คู่สมรส
 - ลูก หลาน เหลน ลื้อ
 - ลุง ป้า น้า อา
49. ทายาทโดยธรรม คือทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกตามกฎหมาย
- คู่สมรส
 - เพื่อนสนิท
 - ญาติพี่น้อง
 - ผู้ประณินิติใกล้ชิด
50. ถ้าทรัพย์สินซึ่งได้รับไว้เป็น ลาภมิควรได้นั้น เป็นเงินจำนวนหนึ่ง ท่านว่าต้องคืนเต็มจำนวนนั้น
- การโกง
 - การขู่กรรโชกทรัพย์
 - การยักยอกทรัพย์
 - การเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาและทำให้บุคคลนั้นเสียเปรียบ

51. ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่าย อันจำเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย
- การคืนทรัพย์สินที่ผู้เสียหายเสียไป
 - การเรียกเอาค่าชดเชยเพราะการทําลายเมค
 - การเรียกเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในคดี
 - การเรียกเงินเพื่อนำไปวางศาล
52. ทรัพย์สิน คือสิทธิของบุคคลที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน เกิดขึ้นได้เพราะมีกฎหมายรับรอง จะตั้งขึ้นเองโดยนิติกรรมไม่ได้ สิ่งใดต่อไปนี้ เป็น "ทรัพย์สิน"
- สิทธิครอบครอง
 - สิทธิของเจ้านี้ตามสัญญาเงินกู้
 - สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
 - สิทธิในการเข้าไปในสโมสรส่วนตัวเมื่อเป็นสมาชิก
53. บุคคลสิทธิ คือสิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคล เกิดขึ้นได้โดยการทํานิติกรรม สิ่งใดต่อไปนี้ เป็น บุคคลสิทธิ"
- สิทธิจ้างงาน
 - สิทธิในทรัพย์สินทางกรรมชาติ
 - สิทธิในการซื้อขาย
 - สิทธิของเจ้าของบ้านเช่าตามสัญญาเช่า
54. การสละมรดกนั้น ต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ
- สัญญาที่ไม่รัดกุม
 - การตกลงกันควยวาจา
 - การทำสัญญาโดยคำพิพากษาของศาล
 - สัญญาที่คู่สัญญาหาขึ้นเพื่อระงับข้อพิพาท

55. อัน อายุความ นั้นถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ท่านให้มีกำหนด 10 ปี
- ระยะเวลาในการฟ้องร้องคดี
 - ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้
 - ระยะเวลาที่บุคคลตกเป็นโจทก์
 - ระยะเวลาที่บุคคลตกเป็นจำเลย
56. พินัยกรรมนั้นจะให้เป็น เอกสารฝ่ายเมือง ก็ได้
- เอกสารที่ทำขึ้นเอง
 - เอกสารที่ทำขึ้นเป็นการลับเฉพาะ
 - เอกสารที่ทำต่อหน้านายอำเภอ
 - เอกสารของทางราชการ
57. การแปลงหนี้ใหม่ ถือว่าเป็นการให้สัตย์บัน
- การทำสัญญาฉบับขึ้นมาใหม่
 - การเปลี่ยนแปลงสัญญา เพื่อให้หนี้นั้นระงับไป
 - การที่บุคคลต่างเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน
 - การทำให้ลูกหนี้ของคนหลุดพ้นจากหนี้โดยไม่ต้องชำระหนี้
58. ถ้าเป็นการ พันธวิสัย ที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนกัน ให้สันนิษฐานว่าตายพร้อมกัน
- ไม่อาจกำหนดได้
 - ไม่อาจระบุมักะวังได้
 - ไม่อาจล่วงรู้ข้อเท็จจริงได้
 - ไม่อาจป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้

59. ผู้ที่เขียนหนังสือไม่ได้ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือ หรือทำแกงโคลงในเอกสาร และมีพยานลงลายมือชื่อกำกับไว้

- ก. การพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือ
- ข. การทำรอยกาบบาท หรือขีดเขียนอื่น ๆ
- ค. การให้บุคคลอื่นลงลายมือชื่อแทนได้
- ง. การพิมพ์ลายนิ้วอื่น ๆ นอกจากนิ้วหัวแม่มือ

60. ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวว่า "ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ทำให้น่าว่าผู้นั้นทำ ละเมิด

การใดต่อไปนี้ไม่ใช่ "ละเมิด"

- ก. นักเรียนที่เรียนว่ายน้ำ จมน้ำตายในสระว่ายน้ำ
- ข. สุนัขในบ้านของห่านออกไปกัดคนที่เดินอยู่ริมรั้วบ้าน
- ค. รถมอเตอร์ไซด์ตกเหวที่เขาใหญ่เพราะเบรคแตก
- ง. นักข่าวสังคม เขียนข่าวให้บุคคลหนึ่งได้รับความอับอาย

61. เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้คงตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกเอาคาสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นก็ได้อ

- ก. ผลของหนี้
- ข. เศษของหนี้
- ค. เจ้าหนี้และลูกหนี้
- ง. ฐานที่ทำให้เกิดหนี้ระหว่างกัน

62. นิติกรรม หมายถึง การใด ๆ ที่ทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร
ข้อใดเป็น "นิติกรรม"

- ก. การทำสัญญาซื้อขายที่ดิน
- ข. การที่ผู้เยาว์ตั้งบริษัทเกี่ยวกับการค้าขายขึ้นมา
- ค. บุคคลไร้ความสามารถทำสัญญาซื้อขายที่ดิน
- ง. การทำสัญญาว่าจะแบ่งเงินตามส่วนจากการจำหน่ายของหนีภาษี

63. อสังหาริมทรัพย์ คือที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินนั้น สิ่งใดไม่ใช่ "อสังหาริมทรัพย์"

- ก. บ้าน
- ข. ต้นไม้ยืนต้น
- ค. แร่ธาตุที่อยู่ในดิน
- ง. ดินที่ขุดขึ้นมาแล้ว

64. สังหาริมทรัพย์ คือทรัพย์สินทั้งหลายอันอาจเคลื่อนจากที่หนึ่งไปยังที่แห่งอื่นได้
สิ่งใดไม่ใช่ "สังหาริมทรัพย์"

- ก. บ้าน
- ข. ต้นไม้ล้มลุก
- ค. สัตว์เลี้ยง
- ง. รถยนต์

65. สังกมะทรัพย์ คือสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยปกติอาจใช้ของอันอื่นเป็นประเภทและชนิด
เกี่ยวกันมีปริมาณเท่ากันแทนกันได้

- ก. ข้าวสาร
- ข. ภาพวาด
- ค. เสื้อผ้าที่ออกแบบและตัดเย็บเอง
- ง. หนังสือเรียนที่ได้รับยกย่องมาจากพี่

66. โรคหทัย คือสังหาริมหทัย ซึ่งเมื่อใช้ยอมเสียสภาวะ เสื่อมสลายไป
ในทันทีทันใดเพราะการใช้นั้น
- ก. เสือผ่า
 - ข. ห้อยอุอาศัย
 - ค. อาหาร
 - ง. ยานพาหนะ
67. หทัยแบ่งได้ คือหทัยอันอาจจะแยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ ได้จนกระทั่ง
และ มีความสมบูรณ์ในตัว
- ก. ที่ดิน
 - ข. สัตว์เลี้ยง
 - ค. รถยนต์
 - ง. บ้านเรือน
68. หทัยแบ่งไม่ได้ คือหทัยอันไม่อาจจะแยกออกจากกันได้
สิ่งใดไม่ใช่ "หทัยแบ่งไม่ได้"
- ก. วิหิง
 - ข. เชือก
 - ค. หนังสือ
 - ง. ปากกา

69. ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ คือทรัพย์สินที่ไม่สามารถจะถือเอาได้ และไม่สามารถโอนกันได้
- ก. เงิน
 - ข. วัตถุ
 - ค. ร้านค้า
 - ง. โรงเรียน
70. ส่วนควบของทรัพย์สิน คือสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของทรัพย์สินนั้นโดยสภาพแห่งทรัพย์สิน หรือจารีตประเพณีของท้องถิ่น
- สิ่งใดไม่ใช่ "ส่วนควบของทรัพย์สิน"
- ก. फिल्मกรรแสง
 - ข. พวงมาลัย
 - ค. เบาะนั่ง
 - ง. ล้อ

ภาคผนวก ค.

ตาราง 8 แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ความเข้าใจ
ภาษากฎหมาย ตอนที่ 1 ข้อความภาษากฎหมายซึ่งมีความหมายแตกต่างจาก
ความหมายที่ใช้นั้นโดยทั่วไป

ข้อ	P _H	P _L	p	r	ข้อ	P _H	P _L	p	r
1	.86	.32	.60	.56	21	.95	.23	.63	.74
2	.75	.50	.70	.82	22	.95	.36	.70	.66
3	.88	.38	.65	.54	23	.82	.09	.44	.72
4	.75	.12	.42	.63	24	.88	.38	.65	.54
5	.95	.23	.63	.74	25	.50	.12	.29	.44
6	.95	.32	.68	.69	26	.86	.36	.63	.52
7	.91	.14	.54	.75	27	.64	.18	.40	.48
8	.86	.18	.53	.67	28	.55	.09	.30	.53
9	.95	.41	.72	.63	29	.87	.27	.59	.61
10	.86	.18	.53	.67	30	.73	.36	.55	.38
11	.91	.32	.64	.62	31	.77	.50	.64	.29
12	.86	.25	.58	.63	32	.68	.09	.36	.62
13	.1	.38	.76	.77	33	.87	.27	.59	.61
14	.75	.50	.77	.61	34	.68	.14	.40	.56
15	.82	.23	.53	.58	35	.86	.27	.58	.59
16	.75	.13	.42	.62					
17	.88	.50	.71	.44					
18	.88	.63	.76	.33					
19	.75	.12	.42	.63					
20	.75	.25	.50	.50					

ตาราง 9 แสดงค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความเข้าใจ

ภาษากฎหมาย ตอนที่ 2 ข้อความภาษากฎหมายที่ใช้ในตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะ

ข้อที่	P_H	P_L	p	r	ข้อที่	P_H	P_L	p	r
36	.55	.09	.30	.53	55	.86	.27	.58	.59
37	.68	.14	.40	.56	56	.68	.14	.40	.56
38	.68	.09	.36	.62	57	.50	.09	.27	.50
39	.50	.09	.27	.50	58	.55	.14	.30	.53
40	.77	.36	.55	.36	59	.77	.27	.52	.50
41	.86	.27	.58	.59	60	.68	.09	.36	.62
42	.77	.27	.52	.50	61	.82	.09	.44	.72
43	.64	.18	.40	.48	62	.64	.18	.40	.48
44	.82	.12	.44	.72	63	.86	.27	.58	.59
45	.68	.14	.40	.56	64	.73	.36	.55	.38
46	.50	.25	.37	.87	65	.77	.50	.64	.29
47	.75	.13	.42	.62	66	.50	.29	.27	.50
48	.88	.12	.50	.73	67	.68	.14	.40	.56
49	.88	.25	.58	.63	68	.55	.09	.30	.53
50	.75	.12	.42	.63	69	.68	.09	.36	.62
51	.88	.50	.71	.44	70	.64	.18	.40	.48
52	.50	.12	.29	.44					
53	.75	.25	.50	.50					
54	.75	.13	.42	.62					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวศุภวิณี ชื่อสกุล อุณหนันท์
เกิดวันที่ 1 พฤษภาคม พุทธศักราช 2499
สถานที่เกิด บ้านหินกอง อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 180 ตลาดหินกอง ตำบลห้วยทราย
อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี 18230

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2522 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัย
รามคำแหง
พ.ศ. 2531 การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์การศึกษา)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2523 รับราชการที่โรงเรียนแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
ปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนแก่งคอย
จังหวัดสระบุรี